Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН. ◆ 1 апрель 1970 йил, чоршанба ◆ № 76 (14.542). ◆ Баҳоси 2 тийин.

*

ЛЕНИНГРАД районининг хўжаликларида чигитни танлаб экиш бошланди. Бу ишни биринчи бўлиб «Социализм» колхози пахтакорлари бошлаб беришди. Суратда: колхознинг Йўлдошали Давронов бошлиқ бригадасида чигит экиш пайти.

Ю. Умаров фотоси.

*

Коммунист Бердак ота Ҳамроев Бўка районидаги «Партия XX съезди» колхозининг илғор чўпонларидан бири. Ёши етмишга яқинлашиб қолган бу илғор чорвадор совлиқлардан кўпроқ соғлом қўзи олиш ва уларнинг асосий қисмини наслга қолдириш мажбуриятини олган. Суратда: Б. Ҳамроев яйловда.

О. АБДУРАҲМОНОВ фотоси.

ЎЗБЕКИСТОН ЛЕНИНЧА МЕҲНАТ ВАХТАСИДА

БЕШ ЙИЛЛИК ОДИМЛАРИ

ЖАМОАТЧИЛИКНИНГ МУҲИМ ИШИ

Болалар — Советлар мамлакатида энг ардоқли, энг эътиборли бўлиб, уларни фахр билан келажагимиз, истиқболимиз деб ҳисоблаймиз. Коммунистик партия ва бутун совет халқи жисмоний бақувват, ўқимишли, билимдон ва ғоявий чиниққан авлодни тарбиялаш борасида тинмай ғамхўрлик кўрсатмоқдалар. Болалар камолоти учун энг замонавий мактаблар, стадионлар, пионер саройлари, турли хил тўгараклар, дам олиш уйлари, санаторийлар ва бошқа хилма-хил муассасалар хизмат қилмоқда. Ёш авлодни замонамизнинг етук кишилари бўлиб камол топишида келажак кишиси характери ва онгининг дастлабки пойдевори яратиладиган оиланинг роли катта.

Атоқли совет педагоги А. С. Макаренко «...фарзандларимиз — бу бизнинг кексалигимиз. Тўғри тарбия — бу бизнинг бахтли кексалигимиз, ёмон тарбия — бу бизнинг келажакдаги ғам-ғуссамиз, бу бизнинг кўз ёшимиз, бу бизнинг бошқа одамлар олдидаги, бутун юрт олдидаги гуноҳимиз» деб таъкидлаган эди.

Биз ажойиб, замонага муносиб фарзандларни тарбиялаб вояга етказаётган ва шу йўл билан эл олдидаги, жамият олдидаги ўзларининг гражданлик бурчларини тўла адо этаётган юзлаб, минглаб ота-оналарни биламиз, уларга раҳмат ва таҳсинлар ўқиймиз. Иттифоқимизга донг таратган машҳур Шоаҳмад ота Шомаҳмудовни эсга олайлик. Унинг одамийлигини фақат мамлакатимиздагина эмас, чет эллардаги кўпгина кишилар ҳам билишади. Улуғ Ватан уруши йилларида турли миллат фарзандларидан бўлган ўн тўрт етимни ўз бағрига олган тошкентлик бу оддий темирчининг юксак инсоний фазилатлари олдида кишилар ҳали-ҳали таъзим қиладилар. Шоаҳмад Шомаҳмудов ва унинг умр йўлдоши Баҳри опа Акрамованинг тарбиячи сифатидаги жасорати ҳақида ҳатто алоҳида асарлар, кинофильмлар яратилди. Чиндан ҳам, даҳшатли уруш туфайли етим бўлиб қолган гўдаклар ўзбек темирчисининг уйида фақат бошпанагина топиб қолмай, балки меҳрибон ота-она ва сабр-бардошли тарбиячиларни ҳам топдилар. Болалар улғайиб маълумот олишди, ҳозир улар халқ хўжалигининг турли жабҳаларида хизмат қилмоқдалар. Ўзи болалик қувончини топмаган, аммо қалб ҳароратини кишилар учун сарфлаган бу оила аъзоларининг жасорати ҳозирги кунда интернационал дўстлик ва ҳамжиҳатликнинг ёрқин тимсолига айланиб кетди.

Бола тарбиясида оиланинг роли беқиёсдир. Оиладаги хилма-хил факторлар гўдак характерига чуқур сингиб боради, шунинг учун ҳам халқимиз «катта арава қайси йўлдан юрса, кичиги ҳам ўша йўлдан юради» деган мақолни ҳанузгача авайлаб, тилдан қўймай келмоқда. Шу сабабли ҳам бола характери шаклланишининг илк босқичи учун айниқса, ота-она жавобгар эканлигини унутмаслигимиз керак. Оилада маълум одоб ва ахлоқ тарбиясини ўтагандан сўнггина бола мактабга келиб, пионер ва комсомол ташкилотларининг актив таъсири остида улғая бошлайди. Лекин бола мактабга боргандан сўнг ҳам ота-она зиммасидаги масъулият асло камаймайди, аксинча кўпаяди. Бу даврда ота-она ўз фарзандига яхши-ёмонни фарқ қила билишни ўргатишдан ташқари, яна бундан ҳам мураккаброқ тушунчалар ва кўникмаларни сингдириши, яъни уларда — софлик, маънавий юксаклик, меҳнатга муҳаббат, гуманизм, ватанпарварлик, интернационал дўстлик туйғуларини шакллантириши зарур.

Биринчи галда ота-онани фарзандининг ким бўлиб етишиши эмас, балки қандай инсон бўлиб камол топаётгани қизиқтириши лозим. Оилада бола тарбияси мана шундай принципда олиб борилгандагина кейинчалик ота-она ҳам, жамият ҳам ютқазмайди. Баъзи пайтларда «биз кўрмаганни фарзандимиз кўрсин» деган фикр-хаёл билан анчагина, гоҳо эса тузатиб бўлмас хатоларга йўл қўямиз. Оталик ёки оналик меҳр-муҳаббатимиз айрим пайтларда ҳар қандай чегарадан ҳам чиқиб кетади. Баъзи ўта «ғамхўр, меҳрибон» ота-оналар эса фарзандларини «қора» ишларга мутлақо йўлатгилари келмайди. Ўрта мактабни битиргандан сўнг колхозда ёки корхонада қолиб ишлаш, бободеҳқонларимиз ёки ажойиб ишчилар синфимиз сафида туриб тер тўкиш — айрим ота-оналарга ёқмайди, буни ҳатто бахтсизлик даражасида тушунувчи ота-оналар ҳам йўқ эмас. Ахир, бир ўйлаб кўрайлик-чи: Турсуной Охунова, Шоймардон Қудратов, Жавод Кўчиев ва бошқа давримизнинг сардорлари бўлган юзлаб илғор кишиларимизнинг таржимаи ҳоли ҳалол меҳнат, халқ учун яшаш ва ишлашнинг ёрқин намуналари эмасми! Бундай фарзандлар билан ҳар қандай ота-она, ҳар қандай юрт чексиз фахрланишга ҳақли.

Лекин, таассуфки, бизнинг ҳаётимизда ҳам баъзан ишёқмас, ўз шахсий манфаатини жамият манфаатларидан устун қўювчи, дунёқараши ғоятда тор ёшлар учраб туради. Улар осмондан тушган эмаслар. Улар бизнинг орамизда туғилиб ўсган, лекин диққат-эътибордан четда турганликлари сабабли замонадан, унинг юксак талабларидан орқада қолган шахслардир. Бу йигит-қизларнинг шундай аҳволга тушишида энг аввало ота-она, оила айбдор.

Гарчи тарбия методикаси билан ҳамма кишилар бир текисда таниш бўлмасалар-да, лекин ҳар бир шахс у ёки бу даражада табиатан педагогдир. Ота-оналарнинг мана шу фазилатларини янада кучайтиришда эса мактаб, уй ва маҳалла комитетлари ҳал қилувчи роль ўйнайдилар. Булардан ташқари, республикамизда бир неча ўнлаб ота-оналар ва педагогик билимлар халқ университетлари ишлаб турибди. Уларнинг фаолияти ва ота-оналарга таъсир кўрсатиш кучини янада ошириш, бу соҳада тарбиянинг янги-янги формаларидан фойдаланиш зарур. Заводларда, ташкилотларда, колхоз ва совхозларда ҳамда бошқа муассасаларда ишлаётган ота-оналарда ўз фарзандларининг ахлоқи учун жавобгарлик ва масъулият ҳиссини тағин ҳам кучайтирмоқ лозим. Бу масалада партия, комсомол, касаба союз ва жамоат ташкилотлари ташаббускор бўлмоқлари зарур.

Ҳар бир ота-она ўз фарзандини дунёга келган кунидан бошлаб ҳаётга тайёрлаб боришга, халқ, Ватан учун фидокор кишилар қилиб етиштиришга даъват этилгандир. Ана шундай қилган ота-онагина ўз фарзанди туфайли шахсий бахт ҳам топади.

ҒАЛАБА ТЕЛЕГРАММАЛАРИ

ЎЗ МУХБИРЛАРИМИЗ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

ЭГИЗ КЎП ОЛИНЯПТИ

ҚУШРАБОТ, Нурота районидаги «Октябрь 50 йиллиги» совхозида бултур қиш қаттиқ бўлиши натижасида талай қўй нобуд бўлган, наслга қўзи қолдириш плани бажарилмаган эди. Совхоз чорвадорлари бултурги чиқимнинг ўрнини тўла қоплаш, олинган қўзиларнинг асосий қисмини наслга қолдириш чораларини кўрмоқдалар. Улар юбилей йилида қўзи олиш планини ошириб бажариш, давлатга 12 минг дона юқори сифатли қоракўл тери топшириш учун курашмоқдалар.

Ҳозир хўжалик фермаларида 2000 совлиқ қўзилади. Биринчи фермада 846 бош совлиқдан 1360 қўзи олинди. Бу, ҳар юз совлиқ ҳисобига 158 тадан тўғри келади.

Айрим чўпонларнинг дастлабки кўрсаткичлари айниқса қувончли бўлди. Ленин ордени кавалери, республикада хизмат кўрсатган чорвадор Маъди Тўрамуродов ҳар юз совлиқдан 180 тадан қўзи оляпти. Қиш қаттиқ келган ўтган йили ҳар 100 бош совлиқдан 141 тадан қўзи олган Нусратилла Шукуров отаридаги 565 совлиқдан ҳозир 200 таси қўзилади. Шундан 141 таси иккитадан, 100 таси учтадан қўзи туғди. Бу илғор чўпон ҳар 100 совлиқ ҳисобига 105 тадан қўзини наслга қолдиряпти.

ЧОРВАДОРЛАР ЗАФАРИ

АНДИЖОН, Балиқчи районининг чорвадорлари давлатга 282 тонна гўшт топшириб, ярим йиллик планни бажардилар. «Ленинград», Куйбишев номли колхозлар бу муваффақиятга катта ҳисса қўшдилар.

Районда беда экиш ҳам тугалланди.

ИЛҒОРЛАР

АНДИЖОН. Областнинг колхоз ва совхозларида қўзилатиш кампанияси муваффақиятли ўтяпти. Область бўйича 20 мингдан ортиқ совлиқ иккитадан қўзилади. Балиқчи, Андижон, Хўжаобод районларида қўзилатиш айниқса намунали ўтяпти.

Москва районидаги Навоий номли, «Ленинград», Фрунзе номли, Хўжаобод районидаги «Ўзбекистон», Свердлов номли, «Победа», «Пахтакор», Балиқчи районидаги «Социализм», «Ўзбекистон» колхозларида қўзилатиш кампанияси муваффақиятли якунланди. Бу хўжаликларда ҳар юз совлиқдан 100-115 тадан қўзи олинди.

Москва районидаги «Октябрь» колхозининг Обиджон Каримов, Маматқул Қўйчиев каби илғор чўпонлари ҳар юз совлиқдан 115 тадан қўзи олишга муваффақ бўлдилар. Избоскан районидаги «Октябрь 50 йиллиги» совхозининг чўпони Шодмон Абдуллаев ҳар юз совлиқдан 120 тадан қўзи олиш ва уларни тўла сақлаб қолиш учун курашяпти.

ВИЗИТ ТУГАДИ

ТЕҲРОН, 31 март. **(ТАСС махсус мухбири).** Эронга қилинган расмий визит тамом бўлганидан кейин СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний ва унинг ҳамроҳлари бугун самолётда ўз ватанига учиб кетдилар.

САЙЛОВ КОМИССИЯСИНИНГ СОСТАВИ ТАСДИҚЛАНДИ

НУКУС, 31 март. (ЎзТАГ). Қорақалпоғистон АССР Олий Совети Президиуми ССР Иттифоқи Олий Советининг Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи автоном республика сайлов комиссиясининг составини тасдиқлади. Нукусдаги мебель фабрикасининг дурадгори Бобониёз Султонниёзов комиссияга бошчилик қилади. Шу фабриканинг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари Бобониёз Султонниёзовнинг номзодини кўрсатган эдилар.

ИБРАТ КУЧИ

НАМАНГАН ХИМИЯ ЗАВОДИНИНГ МАҲСУЛОТИ ЎЗБЕКИСТОНДА БИРИНЧИ БЎЛИБ ДАВЛАТ СИФАТ БЕЛГИСИНИ ОЛИШГА МУШАРРАФ БЎЛДИ

Қадим замонларда бирор мамлакат ҳукмрони қазо қилиб қолса ва унинг тайинли вориси бўлмаса бахт қуши учирган экан. Бу қуш кимнинг бошига қўнса, у шоҳ этиб кўтарилган... Республикамиз саноат корхоналари орасида биринчи бўлиб Наманган химия заводи коллективининг Давлат сифат белгисини олишга муваффақ бўлганлиги ҳақидаги хушхабар беихтиёр ёдимизга юқоридаги нақлни келтиради. Бироқ, афсонавий бахт қуши билан корхонанинг бу юксак бахтга эришганлиги ўртасида катта фарқ бор. Бу бахт тасодифий эмас, балки завод ишчи, инженер-техник ходимларининг узоқ йиллик баракали ва фидокорона меҳнати, тинимсиз изланишлари шарофати билан қўлга киритилган улкан муваффақиятлар самарасидир. Хўш, бу қандай амалга оширилди ва у корхонага қандай ҳуқуқларни беради?...

Шу муносабат билан завод раҳбарлари ҳамда ишчилари билан суҳбатлашдик:

— Биз узоқ муддат кутган орзумизга эришдик, — дейди корхона директори К. Исмонлов. — Давлат аттестация комиссияси Наманган карбоксиметилцеллюлозасини Совет Иттифоқидаги энг аъло даражадаги маҳсулот деб топди. Маҳсулотимиз энди омборларда узоқ ушланмай, тўғридан-тўғри харидорларга юборилаверадиган бўлди. Бу — катта ғалаба. Лекин, ҳали бизда фойдаланилмаётган резервлар кўп. Уларни аниқлаб, ишга солишимиз, сифат белгисини олганга яраша меҳнат қилишимиз даркор.

Карбоксиметилцеллюлоза цехи ишчиси Ш. Миралиев шундай деди:

— Ишлаб чиқараётган химиявий маҳсулотимиз давлат комиссияси томонидан сифат белгисини олганлигидан жуда хурсандмиз ва бундан фахрланамиз. Чунки маҳсулотимизни техника контроли бўлимининг назоратидан ўтказиб юрмасдан, тўғри реализация қилиш ҳуқуқини олдик. Бу катта ишончга сазовор бўлиш демак. Бу ишонч бизни янги меҳнат зафарларига отлантиряпти.

Давлат аттестация комиссияси раиси, химия фанлари кандидати, Москва нефтехимия ва газ саноати институти илмий советининг аъзоси И. Тимохин ҳам завод коллективи номига кўпгина илиқ сўзларни айтди.

Давлат сифат белгисини олган карбоксиметилцеллюлозанинг ўзи нима? Уни завод ишчилари қисқача қилиб КМЦ деб ҳам аташади. КМЦ — химиявий маҳсулот бўлиб, у нефть ва газ саноатида чуқур ва жуда чуқур қудуқларни пармалаш мақсадларида кенг фойдаланилади. КМЦ сифатини ошириш ва уни кўплаб ишлаб чиқариш бўйича белгиланган барча ташкилий-техникавий тадбирлари корхонада тўла амалга оширилди. Маҳсулотни ҳуда-беҳудага брак бўлаверишига чек қўйилди. Заводга ўтган икки йил мобайнида истеъмолчилардан бирорта ҳам эътироз ва шикоят тушмади. Маҳсулотнинг 98-99 проценти техника контроль бўлимидан ҳеч қандай эътирозсиз ўтиб турди. Бу корхонага шараф етаклаб келди. Нуқул юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқарилди.

КМЦ — умумзавод маҳсулотининг 80 процентини ташкил этади. Унга бўлган талаб ҳам катта. Хусусан, геолог, нефтчи ва газчилар учун муҳим хом ашёдир. Уни шу кунда 18 дан зиёд чет эл фирмалари харид қилиб олишяпти. Япония, Югославия, АҚШ, Финляндия, ГФР ва Англия ҳам КМЦ ни харид қилмоқда.

Наманган КМЦига сифат белгиси берилаётганлигини эшитган Иттифоқимиздаги корхона ва ташкилотлар бу фикрни қўллаб-қувватлаб, завод ва давлат комиссияси номига кўплаб қутлов телеграммалари йўллай бошлашди. Булар орасида «Туркменгазразведка» трести, «Пермнефть», «Ставропольнефтегаз» бирлашмалари, «Краснодарнефтегазразведка» тресті, Волгоград химия комбинати ва бошқа юзлаб ташкилотлар ҳам бор. Улар Наманган КМЦсидан кенг фойдаланаётганликларини, у жуда сифатли бўлиши билан бир қаторда пармалаш каби мураккаб ишга кетадиган сарф-харажатни илгаригига қараганда 15-20 процент камайтириш имконини бераётганлигидан хурсанд эканликларини айтишган.

Завод аҳил коллективи доҳий В. И. Ленин туғилган куннинг қутлуғ 100 йиллигигача олган социалистик мажбуриятларини ҳам муддатидан бир ой илгари орттириб уддалади. Давлат аттестация комиссияси корхона пландан ташқари ишлаб чиқарган маҳсулотдан келадиган фойданинг 70 процентини иқтисодий рағбатлантириш учун завод фондига ўтказиб туришни СССР химия саноати министрлигига тавсия этди. Шу билан бир қаторда ишчиларни тақдирлаш мақсадида йилига 60 минг сўм маблағ ажратиладиган бўлди. Наманган химия заводи республикамизда Давлат сифат белгисини олган қалдирғоч корхонадир. Завод коллективининг сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш борасида орттирган бу тажрибаси бошқа саноат корхоналари учун ибрат намунаси бўлса арзийди.

А. ФИРСОВ,
Давлат аттестация комиссияси аъзоси.

ЁЛҒОН ВАЪДАЛАР

ТАШВИШЛИ СИГНАЛ

«Ғузор» давлат наслчилик заводининг директори Р. Ибодов бундан бир ярим-икки ойлар муқаддам йиғилишлар, бюроларда сўзга чиқиб «қўзилатиш кампаниясини намунали ўтказамиз, наслга планда кўзда тутилганидан бир ярим-икки ҳисса кўп қўзи қолдирамиз» деб мақтангани ҳамманинг эсида. Ғалвир сувдан кўтариладиган пайт келиши билан директорнинг овози эшитилмай қолди. Бунинг боиси бор.

Совхозда қўзилатиш кампанияси жуда суст давом эттириляпти, олинган қўзиларнинг аксарияти ҳеч ўйланмасдан терига сўйиб юборилипти, наслга қўзи қолдириш графиги бажарилмаяпти. Шу кунгача 40 минг совлиқдан 30 минги қўзилади. 31 минг қўзини наслга қолдириш лозим бўлгани ҳолда атиги 20 минг қўзи қолдирилди.

Кўпгина фермалар ва отарларда назоратсизлик ҳукм суряпти. Бугун қанча совлиқ қўзилади, қанчаси асраш учун қолдирилди, қанчасини терига сўйиш лозимлигини ҳеч ким аниқ билмайди. Ферма бошқарувчилари билан суҳбатлашсангиз, улар биз тери тайёрлаш планини бажаришимиз керак дейишади. Бунга эътироз йўқ. Тери тайёрлаш, давлатга етказиб бериш плани ҳамма хўжаликларда сўзсиз бажарилиши лозим. Лекин шу баҳона билан наслга қолдириш мумкин бўлган соғлом, зотдор, хўра қўзиларни терига сўйиб юборишга ҳеч кимнинг ҳақи йўқ. Тўра Худойназаров бошқарувчилик қилаётган фермада айнан шундай қилиняпти. Бу ерда 7515 совлиқ қўзилади. Ҳар 100 бош совлиқ ҳисобига атиги 44 тадан қўзи наслга қолдирилди. З. Абиров, Қ. Бозоров, Н. Рўзиев каби чўпонлар отарларида наслга қўзи қолдириш графиги бутунлай барбод берилипти.

Афсуски, бундай аҳвол бошқа районларда ҳам рўй бераётир. Чироқчи ва Яккабоғ районларининг колхоз ва совхозларида қўзилатиш кампанияси қизғин давом эттириляпти. Аммо наслга қўзи қолдириш бу хўжаликларда ҳам қониқарсиз аҳволдадир. Шу йил 25 мартгача бўлган маълумотга қараганда бу икки районда ҳар 100 бош совлиқ ҳисобига 69 тадан қўзи ўстиришга қолдирилибди. Ваҳолонки, кўпчилик отарлар, фермаларда эгиз қўзи олиш планини ошириб бажариляпти, кўплаб соғлом, бақувват қўзилар олиняпти. Уларни сақлаб қолиш ўрнига шошма-шошарлик билан терига сўйиб юборилмоқда.

Областда ҳар 100 бош совлиқдан 170-200 бошдан қўзи олиб, катта муваффақиятга эришаётган хўжаликлар, фермалар, отарлар кўп. «Нишон», «Муборак», «Қорақум» давлат наслчилик заводлари, «Пачкамар» совхозида шундай қувончли ишлар қилиняпти. Лекин «Ғузор» давлат наслчилик заводи Чироқчи ва Яккабоғ районларидаги колхоз-совхозларнинг раҳбарлари улардан намуна олмаётирлар.

Қўзилатиш кампанияси мавсумий иш. Белгиланган тадбирларни изчиллик билан амалга оширган киши ютади, ҳисобидан адашган киши ютқазади. Шундай экан, Қашқадарё область қишлоқ хўжалик органларининг раҳбар ходимлари қўзилатиш вақтида рўй бераётган нуқсонларни тезда бартараф этиш чораларини кўришлари, тери тайёрлаш планининг бажарилишига ҳалал етказмаган ҳолда наслга қўзи қолдириш топшириғини бир ярим-икки ҳисса қилиб бажариш тадбирларини кўришлари керак.

П. ГАДОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

БЕШТА ЯНГИ СОВХОЗ

Самарқанд областида бешта янги совхоз тузилди. Миёнқала оролида тузилган энг йирик «Қорадарё» пахтачилик совхози биринчи баҳорга уюшқоқлик билан тайёргарлик кўрмоқда. Совхознинг уч минг гектарга яқин ери бўлиб, бу ерларнинг катта қисмига пахта экилади. Хўжалик бу йилги мавсумда мамлакатга 5300 тоннадан ортиқ пахта топширади.

Лалми ерларда «Санзор» ва «Узунбулоқ» чорвачилик совхозлари ташкил этилди. Бу совхозлар қорамолларни бўрдоқига боқиш учун ихтисослаштирилади. Ана шу йирик чорвачилик хўжаликларига 60 минг гектарга яқин яйлов ва ўтлоқлар ажратилди. Самарқанд ва Булунғур районларида Гагарин номли ва Калинин номли узумчилик-сабзавотчилик совхозлари ташкил этилди. (ЎзТАГ).

ПЛАНДАН ТАШҚАРИ ЁҒОЧ-ТАХТА

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги ёғоч-тахта тайёрлаш ва ёғочсозлик бош бошқармасининг корхоналари юбилей йили биринчи квартали топшириғини муддатидан илгари бажардилар.

Бошқарма корхоналари топшириқдан ташқари кўп миқдорда хилма-хил маҳсулот тайёрлаб, реализация қилади.

(ЎзТАГ).

Суратда: Чирчиқдаги иссиққа чидамли ва қийин эрийдиган металлар комбинати коммунистик меҳнат зарбдорлари Ж. Эргашев ва А. Султонов. Улар юбилей олди меҳнат вахтасида туриб ишлаб, кундалик топшириқларни мунтазам ошириб бажармоқдалар.

И. Глауберзон фотоси.

Ишчи синфининг ўринбосарлари

ВОРИСЛАР

Саноат корхоналари, колхоз ва совхозларда оддий ишчи ёки механизаторликдан раҳбарлик лавозимига кўтарилган, эл-юрт ўртасида обрў-эътибор қозонган кишилар кўп. Уларнинг аксарияти ҳунар-техника билим юртларининг собиқ талабалари. Узоққа бормайлик Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ленин мукофоти лауреати, механик-ҳайдовчи Турсуной Охунова, республикада хизмат кўрсатган механизатор Манноп Жалолов, машҳур бинокор Низом Ғозиқулов, республика Олий Совети депутати, биринчи босмахона ҳарф терувчиси Муборак Холматова, электрчилар бригадаси бошлиғи Мамажон Саидов каби ҳунар-техника билим юртларидан чиққан бундай табаррук кишилар номини истаганча келтириш мумкин. Улар ўз соҳаларининг машъаллари. Саноат ва қишлоқ хўжалигида бошланган ажойиб ташаббуслар бу кишиларнинг номи билан боғлиқ.

Ишчи ва деҳқонларнинг муносиб ворисларини тарбиялаш ҳунар-техника билим юртларининг асосий вазифаси. Ҳар йили касб-ҳунар ўрганиб корхоналарга, қурилиш ташкилотлари ва қишлоқларга йўл олаётган йигит-қизлар кўпайиб боряпти. Ҳунар-техника таълимининг кенг йўлга қўйилиши боиси партия ва ҳукуматимизнинг бу соҳага ғамхўрлик қилаётганида. Рақамларни таҳлил қилиб кўринг. Беш йилликнинг тўрт йилида билим юртларини беш миллиондан ортиқ йигит-қиз битириб чиқди. 1970 йилда уларнинг сафига яна бир миллион олти юз минг киши қўшилади. Республикамизнинг ўзида ҳозир бир юз олтмиш хил касбда малакали ишчилар тайёрланяпти. 120 та ҳунар-техника билим юрти мавжуд. Ўтган тўрт йилда 18 минг талабага мўлжалланган 32 та билим юрти очилди. Касб-ҳунар ўрганаётган йигит-қизлар 45 минг кишидан ошиб кетди. Бу миқдор 1965 йилдагига нисбатан деярли икки марта ортиқ. Юбилей йилида малакали ишчилар тайёрлаш янада кўпаяди. Билим юртларини битирувчилар ўтган йилдагидан анча кўп бўлади.

Ўтган йили КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети «Ҳунар-техника таълими системаси билим юртларида малакали ишчилар тайёрлашни янада яхшилаш чоралари тўғрисида» қарор қабул қилди. Билим юртларида ўқитиш муддати 3-4 йилга узайтирила бошланди. Ёшлар касб ўрганиш билан бирга ўрта маълумот ҳам оладиган бўладилар. Республикамизда ҳозирдаёқ янги типдаги 13 та билим юрти ишлаб турибди. 1970-1971 ўқув йилида яна тўртта билим юртида ўқув муддати узайтирилади.

Кейинги йилларда билим юртларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, малакали ишчилар тайёрлаш, савиясини кўтариш, ўқитиш жараёнларини такомиллаштириш учун бирмунча ишлар қилинди. Янги ўқув устахоналари, лаборатория ва кабинетлар очилди. Ўқув мақсадларида қўлланиладиган машина ва механизмлар кўпайтирилди. 1969 йилда фақат ўқув хўжаликларидан келган фойда ҳисобидан беш юз минг сўмлик техника ва ускуналар сотиб олинди. Талабалар иш кўникмаси ҳосил қилиши эътиборда тутиляпти. Оҳангарон шаҳридаги учинчи, Янгийўлдаги ўн саккизинчи, Фарғонадаги йигирма тўртинчи, Тошкентдаги иккинчи ҳунар-техника билим юртлари корхоналар билан яқиндан боғланган. Машғулотларда амалий иш кўникмаси ҳосил қилган талабалар ўз касби бўйича қийналмай ишлаяпти. Бу билим юртларига кириш ҳавасмандлари йилдан-йилга кўпаймоқда.

Завод, фабрика, қишлоқ хўжалик артелларида кўплаб йигит-қизлар ишлайди. Уларнинг малакасини ошириш меҳнат унумдорлигини кўтариш воситаси. Шуни ҳисобга оляпмиз. Йирик корхоналар қошида ҳунар-техника билим юртлари очиш, ишчиларнинг малакасини ошириш кечки курслари ташкил этиш йўлга қўйилди.

Билим юртларида олиб бориладиган энг асосий ишлардан бири ёшлар тарбиясидир. Ҳозир деярли ҳамма билим юртларида ўқув юртлари тарихи музейлари, В. И. Ленин бурчаги ва хоналари ташкил этилган. Турли тўгараклар ишлаб турибди. «Коммунистик бригаданинг резерв группаси» номини олиш учун мусобақалар ташкил этилмоқда. Йигит-қизларда коммунистик эътиқод кучаймоқда.

Республикамизнинг шаҳар ва қишлоқларини қурилиш майдонига қиёслаш мумкин. Улар орасида қад ростлаётган билим юртлари бинолари ҳам анчагина. Қурилишга йил сайин кўпроқ маблағ сарфланаётир. Тўрт йил давомида 29 та ҳунар-техника билим юрти, 12 ётоқхона, 1640 ўқувчига мўлжалланган ўқув бинолари фойдаланишга топширилди. Аммо, қурилиш суст олиб борилаётгани хусусида эътирозларимиз бор. Баъзи идора ва ташкилотларда давлат аҳамиятига эга бўлган муҳим қурилиш ўзибўларчиликка ташлаб қўйилган. 1966-1969 йиллар учун қурилиш ишларига жами 43 миллион сўм ажратилган эди; 56 проценти ўзлаштирилди, холос. 36 билим юрти ўрнига бор-йўғи 20 таси қуриб битказилди. Айниқса Олмалиқ кон-металлургия комбинати билим юрти қуришни ниҳоятда чўзиб юборди. 600 талабага мўлжалланган билим юрти беш йилдан буён битмаётир. Ўрта Осиё темир йўли бошқармаси, Қишлоқ қурилиши министрлиги ва «Ўзбекхиммаш» заводи билим юртлари қурилиши ҳам ўлда-жўлда.

Билим юртларини зарур ўқув қўлланмалари, машина ва механизмлар билан таъминлаш ҳам қониқарсиз аҳволда. Иш суст боряпти. Республика Енгил саноат министрлиги ва Қурилиш министрлиги зарур техникани ҳунар-техника билим юртларига топшириш ҳақида ҳалигача кўрсатма бермади. Айниқса замонавий металл қирқувчи, ёғочсозлик ускуналари, тупроқ ишлари бажарувчи ва пахта терадиган машиналарга талаб кучли. Республика Қурилиш министрлиги корхоналари, «Ўзбекхиммаш», «Ташсельмаш» заводлари оталиқларидаги билим юртларининг техника таъминоти билан қизиқмаётир. Ўқувчилар янги техникани ўзлаштиришда қийналишяпти. Билим юртларини, олий ўқув юртларини битирган малакали мастер, ўқитувчилар билан таъминлаш ҳам кўнгилдагидек эмас. Касб-ҳунарни пропаганда қилишга етарли эътибор берилмаётир. Натижада билим юртига келаётган йигит-қизлар мўлжалдагидан кам бўляпти.

Ҳунар-техника билим юртининг бугунги талабаси эртанги ишчи, бинокор, пахтакор. Улар бизнинг келажагимиз. Масъул вазифа ҳар бир колхоз, совхоз, корхона ёки қурилиш ташкилотини ҳунар-техника таълими республика Давлат Комитети билан ҳамкорликда фаолият кўрсатишга даъват этади. Ҳомчўтларга кўра яқин йилларда халқ хўжалиги учун 232 минг малакали ишчи тайёрлаб берилади. Шу давр ичида 58 минг йигит-қиз ўқийдиган билим юртлари қурилади. Ҳозир билим юртларининг мастер ва ўқитувчилар коллективлари талабалар кекса авлоднинг ажойиб анъаналарини давом эттирувчи кишилар бўлиб етишиши учун ғайрат билан ишламоқда.

Ҳ. ИБРОҲИМОВ,
республика ҳунар-техника таълими Давлат Комитети раисининг ўринбосари.

БОШЛАНҒИЧ ТАШКИЛОТ—ПАРТИЯНИНГ АСОСИ

ИСТАК ВА БУРЧ

ЯНГИЕР РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИ ДИҚҚАТИГА

— Ишим шунчалик бошимдан ошиб-тошиб ётибдики, асти қўйинг. Муболаға бўлса ҳам айтай: Бировнинг саломига «алик» олишга ҳам вақтим йўқ. Бизнинг ташкилотда келди-кетди кўп. Ҳаммасининг ҳужжатларини расмийлаштириш керак. Бу-ку асосий вазифам. Машинисткалик ҳам менинг зиммамда. Бунинг устига бошланғич партия ташкилоти секретарининг ўринбосариман. Секретаримизни билсангиз керак, қаҳрамон Тошқўзи Болтабоев, у фахрий секретарь десак бўлади.

«Ирмонтажстрой» трестининг 23-механизациялашган кўчма колонна бошланғич партия ташкилоти секретарининг ўринбосари, кадрлар бўлимининг бош инспектори Наталья Матвеевна Круглякова ўзига бировнинг раҳмини келтирадиган бир ҳолатда куйиб-пишиб гапирарди. Бошланғич партия ташкилоти фаолиятидаги баъзи бир пала-партишликларга объектив сабаблар борлигини кўрсатмоқчи бўлар, уни тинглаётганлар бундан қаноатланмаётганини тез пайқаб олиб, ўзини сўзга нўноқликда айбларди.

Бу қурилиш ташкилотида меҳнат интизоми издан чиққан. Кадрларнинг қўнимсизлигида «рекорд» натижага эришилган. Колоннада жами ишчи 280 атрофида. Ўтган йили 200 ишчи бу ташкилотдан турли сабаблар билан кетиб қолган, 217 киши ишга қабул қилинган. Кадрларни танлаш ва тарбиялашда бошланғич партия ташкилотининг ташкилотчилиги, раҳбарлиги айтарли даражада сезилмайди. Партия сиёсий ўқувига жуда кўпчилик жалб қилинмаган. Ишчилар ўртасида лекция ва суҳбатлар онда-сонда уюштирилади. Унга ҳам қурувчиларнинг аксарияти жалб этилмай қолади. Меҳнат интизомини бузувчилар, прогулчилар, ичкилик орқасидан ўз обрўйини тўкаётганлар ҳам анчагина бор.

Электромонтёр Федор Иванович Федотовни Наталья Матвеевна ўз касбининг моҳир устаси деб мақтади.

— Қаранг, шундай одам ароқ туфайли ўз ҳурматини бир чақалик қилди. Тағин у коммунист эди.

Ҳа, Федор Иванович партия аъзоси бўлган. У ҳозир ҳам партия аъзоси десак бўлади. Гапнинг буёғини Янгиер район партия комитетига ҳавола қилиб, Федотов тафсилотидан бир шингилини айтмоқчимиз. Федор Иванович масъулиятни ўзига талабчанликни бутунлай унутиб қўйди. «Моҳир уста» ичкиликка берилади. Охир-оқибат партия билетини йўқотади. Бунгача бошланғич партия ташкилоти бюроси «томошабин» бўлиб тураверади. 1970 йил 6 февраль куни партия йиғилиши чақирилиб коммунист Федотовнинг шахсий масаласи кўрилади ва уни партия сафидан ўчирадилар. Масъулиятсизлик шу даражага бориб етадики, бошланғич партия ташкилоти секретари ва унинг ўринбосари айби билан Федотовнинг «шахсий иши» райкомга топширилмай, қолиб кетади. Мана бир ойдирки, бу «иш» Наталья Матвеевнанинг пўлат сандиғида сақланмоқда. Федотов эса бошқа ташкилотга ишга ўтиб кетган. Бундай факт ягона эмас. 1969 йил 23 сентябрь куни прораб, коммунист Анатолий Строфимовнинг ҳам шахсий иши кўрилади ва коммунист деган номга доғ туширганлиги учун Строфимов ҳам партия сафидан чиқарилади. Лекин, орадан қанча ойлар ўтишига қарамай, у район партия комитети ҳисобида турибди, район партия комитети бюросида кўрилмаган. Бошланғич партия ташкилотида коммунистлар сафи йил сайин ўсиш ўрнига аксинча бўляпти. 1969 йил сентябрь ойида ташкилотда 30 КПСС аъзоси бор эди. Ҳозир эса 23 киши қолган. Меҳнатсевар, ахлоқий пок, сиёсий жиҳатдан чиниққан, ишчан кишилар ҳисобига партия сафларини ўстириш борасида ташкилий-тарбиявий ишлар олиб борилмаётир. Бунга Наталья Матвеевна шундай жавоб қилди.

— Биласизми, секретарь ўринбосари бўлиб ишлашга ҳеч истагим йўқ. Қўймай сайлашди. Мана оқибати: қанча камчиликлар.

Наталья Матвеевна! Коммунистлар сизга юксак ишонч билдиришиб шу лавозимга сайлаганлар. Партиявий бурч ҳар бир коммунистдан топширилган вазифага зўр эътиқод ва садоқат билан қараш ва уни бажонидил бажаришни талаб қилади. Ҳар бир киши КПСС аъзолигига кираётиб, қийин, аммо шарафли вазифани ўз зиммасига олади. Буни ҳеч қачон унутмаслигингиз керак.

Биз районда бўлганимизда, энергия хўжалиги бошқармаси партия ташкилотининг партиявий-ташкилий ишлари билан ҳам қизиқдик Бу ерда ҳам партия йиғилишлари мунтазам ўтказилмайди. Ўтган ҳисобот-сайловдан буён олти ой мобайнида уч марта йиғилиш чақирилган. Уларга ҳам пухта тайёргарлик кўрилмаган. Шу йилнинг 3 март куни ўтказилган навбатдаги йиғилишда коммунистлардан беш киши иштирок этмади. Кун тартибига қўйилган масала — меҳнат интизоми тўғрисида бошланғич партия ташкилотининг секретари Валентина Прокопьевна Горшкова доклад қилди. Доклад бўйича музокарада атиги икки киши — Б. Асатуоов ва Б. Пузоков ўртоқларгина қатнашган, холос. Бу шуни кўрсатадики, докладчи ўзига топширилган вазифага юксак масъулият ҳисси билан қарамаган. Натижада муҳокамага қўйилган масала бўйича коммунистларнинг актив иштирок этиши таъминланмади Йиғилишда бирор қарор ҳам қабул қилинмаган.

КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленуми ишлаб чиқаришнинг ҳамма участкаларида, ҳамма жойда масъулиятни ошириш ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш зарурлигини уқтириб ўтди. Партия ташкилотлари бу масала юзасидан аниқ тадбирларни амалга оширишга даъват этилганлар.

Бошқарма бошланғич партия ташкилоти йиғилишдан олдин корхонадаги меҳнат интизомини чуқур текшириб, ўрганиб, ҳақиқий аҳволни билиб олганларида ва бу йиғилишга партиясизларни ҳам таклиф этганларида эди, бундан катта фойда кўрган бўлардилар. Афсуски шундай қилинмаган.

Янгиер сопол-дренаж қувурлар заводи бошланғич партия ташкилоти фаолиятида ҳам юқоридаги камчиликларни учратиш мумкин. **Бу ерда йиғилишларга пухта тайёргарлик кўриш у ёқда турсин, ҳатто ўтказилган йиғилиш протоколларини расмийлаштириш ҳам кўп ҳолларда унутилади.** Бошланғич партия ташкилотининг секретари ўртоқ А. Д. Корабанов партиявий ишда ҳали анча ёш, тажрибаси кам. Ўтган ҳисобот-сайлов йиғилишида сайланди. Район партия комитети бундай ёш секретарлар билан узлуксиз иш олиб боришлари, уларга амалий ёрдам кўрсатишлари, партиявий-ташкилий, сиёсий-тарбиявий ишларни тўғри олиб боришда уларга яқиндан ёрдам беришлари керак эди. Ўртоқ А. Д. Корабановнинг гапига қараганда, шу ўтган олти ой ичида райком аппаратидан бирор киши келиб, унинг иши билан танишмаган. Натижада бу ерда партия Устави талаблари бузилиши ҳоллари содир бўлмоқда. Коммунистлардан баъзилари икки-уч ойлаб аъзолик бадалларини тўламаганлар. Уларга нисбатан тегишли чора кўрилмаган. Йиғилиш протоколлари тўлиқ ёзилмайди. **Январь ойида бўлиб ўтган партия йиғилиши протоколида «биринчи масала бўйича А. Буев, Г. Лихалетов, М. Лобастов ўртоқлар сўзга чиқдилар, иккинчи масала бўйича коммунист Н. Песиков, учинчи масала бўйича бошланғич партия ташкилотининг секретари А. Корабановларнинг ахбороти эшитилди» деб ёзилган холос.**

Ўртоқ А. Корабанов завод ҳаёти билан қизиқмайди. У корхонада ишлаб чиқариш планларининг қандай бажарилаётганини ҳам билмайди. Унда буни билиш истаги ҳам йўқ.

Янгиер районида партиявий-ташкилий ишлар намунали йўлга қўйилган кўпгина партия ташкилотлари, чунончи локомотив депоси, Ховос станцияси, темир-бетон маҳсулотлари ва конструкциялари комбинати, Сирдарё ГРЭСи каби партия ташкилотлари бор. Уларни ўрганса арзийдиган иш тажрибалари ҳам бор, бироқ бу тажрибалар ўрганилмаётир, етарли даражада оммалаштирилмаётир.

Янгиер район партия комитети ходимлари бошланғич партия ташкилотларига тез-тез бориб, уларнинг ишини чуқур ўрганиб туришлари, партиявий иш тажрибаларини оммалаштиришлари, хатоларини ўз вақтида тузатишлари лозим. Партиявий бурч шуни тақозо этади.

Т. ЖАМОЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

СССР ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРЛИГИДА

Шу йил 30 мартда СССР Ташқи ишлар министрлигида Аргентина республикасининг СССРдаги муваққат ишлар вакили Ф. Э Дель Кампога Совет ҳукуматининг Аргентина ҳукуматига нотаси топширилди.

Нотада, жумладан, шу нарса таъкидланадики, шу йил 29 март куни Буэнос—Айрес шаҳрида қуролланган бир группа жиноятчилар Совет дипломатия ходимларидан бирини ўғирлаб кетишга уриндилар. Шу воқеа содир бўлишидан сал аввал Буэнос—Айресдаги кўпгина газеталар «Аргентина миллий ташкилий ҳаракати» деб аталган ташкилотнинг баёнотини эълон қилган эди, шу баёнотда СССРнинг Аргентинадаги элчиси шаънига хуруж ва дўқлар қилинган эди.

Шу муносабат билан нотада айтиладики, Совет Иттифоқи нормал дипломатия муносабатларини давом эттириб келаётган мамлакатнинг пойтахтида Совет расмий вакилига нисбатан жиноятчилар қилаётган иғвогарлик ҳаракатларига Совет ҳукумати эътибор бермай қола олмайди ва Аргентина ҳукуматига норозилик билдиради.

Аргентинада совет элчихонаси ходимларига қарши олиб борилаётган дўқ ва пўписа кампанияси уларни ўз вазифаларини нормал бажариш имкониятидан маҳрум қилади, деб таъкидланади нотада.

Нотада Аргентина маъмурлари мазкур жиноий ҳаракатларнинг айбдорларини топиш чораларини кўрадилар ҳамда СССР элчихонаси ва Аргентинадаги бошқа совет муассасалари ходимларининг нормал ишлаши учун зарур шарт—шароит яратиб берилади, деб умид билдирилади. (ТАСС).

ХАТЛАРИНГИЗГА ЖАВОБ БЕРАМИЗ

ЧОРА КЎРИЛДИ

Редакцияга келган хатларнинг бирида Жиззах—Самарқанд, Самарқанд — Тошкент маршрутида қатнайдиган автобус ҳайдовчиларининг баъзилари молия тартибини бузиб, пул олиб билет бермаётгани танқид қилинган эди.

Хат текшириб, чора кўриш учун Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти министрлигига юборилган эди. Министрликнинг редакцияга хабар қилишича, хатда кўрсатилган факт тасдиқланган.

Молия тартибини бузгани учун 27-28 СНБ автобус ҳайдовчиси А. Баҳодировга ҳайфсан эълон қилинган, 27-84 СНБ автобусининг ҳайдовчиси Я. Исмоилов автобусга нормадан ортиқ йўловчи олгани учун қаттиқ огоҳлантирилган.

Йўловчилардан пул олиб, билет бермагани учун 34-48 СНБ автобусининг ҳайдовчиси В. Зоммер бир ой муҳлат билан ишдан олиниб, кам маошли ишга ўтказилган.

Автобус ҳайдовчиларнинг бу қилмишлари коллектив ўртасида муҳокама қилинган.

В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан

РЕВОЛЮЦИОН ФАН ДОНИШМАНДИ

В. И. Ленин илм-фаннинг деярли ҳамма соҳасида самарали ижод қилган ва ўзининг зўр илмий башорат қуввати билан келажакни олдиндан кўролган энг буюк донишманддир. КПСС Марказий Комитетининг «В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига» Тезисларида айтилганидек, **«Ленин революциядаги улуғ олим ва фандаги революционер бўлди, у марксизм назариясини ривожлантиришда янги давр очди...»**

Владимир Ильич социалистик революция ва пролетариат диктатураси назарияси ва тактикасини, миллий озодлик ҳаракати ва капиталистик босқични четлаб социализмга ўтиш назариясини, партия тўғрисидаги таълимотни яратди, янги типдаги, революцион партиянинг идеологик, ташкилий, тактик ва назарий асосларини ишлаб чиқди, социализм ва коммунизм қуриш тўғрисидаги марксистик фанни бойитди ҳамда асослаб берди.

В. И. Лениннинг улуғ хизмати шундаки, у ўз фаолиятининг дастлабки қадамларидан бошлабоқ рус ва халқаро оппортунизмга қарши курашиб, Маркс, Энгельс таълимотини Россиянинг конкрет иқтисодий ва сиёсий шароитига ижодий татбиқ қилиб, олға сурди. Лекин янги тарихий шароитда — империализм ва пролетар революциялари даврида фаннинг буюк муваффақиятларини илмий асосда якунлаб, уни ишчилар синфининг кураш тажрибалари билан боғлаб, марксизмнинг уч таркибий қисмини — философия, сиёсий иқтисод, илмий социализмни ривожлантирди ва уни юксак босқичга кўтарди.

В. И. Лениннинг фан тараққиётидаги буюк хизматларидан бири шундаки, у диалектик ва тарихий материализм позицияларини муросасиз қаттиқ туриб ҳимоя қилди, Маркс—Энгельс вафотидан кейинги даврда пайдо бўлган фаннинг янги проблемаларини фалсафий жиҳатдан тадқиқ қилди ва умумлаштирди. Ўзининг бир қанча асарларида марксизм философиясини ижодий тарзда ривожлантирди ва уни янги хулосалар билан бойитди.

Улуғ доҳийнинг **«Материализм ва эмпириокритицизм»** номли асари бунинг классик намунасидир. Владимир Ильич ўзининг бу асарида махизм ва эмпириокритицизмга қарши муросасиз курашда философиянинг асосий масаласини тўғри ва илмий негизда ҳал этиб берди; дунёнинг моддийлиги, табиат, жамият ва тафаккур қонунларининг объективлиги, материянинг фалсафий тушунчаси билан унинг тузилиши ва физик, химик, биологик хусусиятлари ҳақида ғоят муҳим илмий-назарий қоидаларни олға сурди; материянинг яшаш шакллари бўлган — ҳаракат, фазо ва вақт ҳақидаги диалектик материализм таълимотини ҳар томонлама асослади.

В. И. Ленин фан соҳасидаги янги кашфиётлардан танқидий ва ижодий фойдаланиб, ўз асарида материалистик билиш назариясини янада ривожлантирди. У, субъектив идеализм ва агностицизмга қарши кескин курашда моддий олам ва унинг ривожланиш қонунларини билиш мумкинлигини исботлади: инъикос назариясини, воқеликни билишнинг диалектик йўлини ва ҳақиқат тўғрисидаги марксистик таълимотни чуқур асослаб берди.

В. И. Ленин махистларнинг идеалистик билиш назариясига қарши кураша бориб, билиш процессининг мураккаб ва тарихий характерда эканлигини исботлади ва фан учун, фалсафа учун ғоят муҳим аҳамиятга эга бўлган қуйидаги **уч асосий гносеологик хулосани** чиқарди: **биринчидан,** нарсалар бизнинг онгимизга боғлиқ бўлмаган ҳолда, биздан ташқарида мавжуддир; **иккинчидан,** ҳодиса билан «нарса ўзида» ўртасида ҳеч қандай принципиал фарқ йўқ ва бўлиши ҳам мумкин эмас. Фақат билиб олинган нарса билан билиб олинмаган нарса ўртасида фарқ бор, холос; **учинчидан,** фаннинг ҳамма соҳаларида бўлгани сингари, билиш назариясида ҳам диалектик тарзда фикр юргизмоқ керак, яъни билишимизни тайёр ва ўзгармас билиш деб фараз қилмасдан, балки билишнинг билмасликдан қай тариқа юзага келишини, мукаммал ва аниқ бўлмаган билимнинг қай тариқа мукаммалроқ ва аниқроқ бўла боришини текшириб кўрмоқ керак. Бу уч гносеологик хулоса диалектик материализм билиш назариясининг илмий негизини ташкил этади.

Владимир Ильич ўз асарида ҳақиқат тўғрисидаги материалистик таълимотни ҳар томонлама ривожлантирди, объектив ҳақиқатнинг моҳиятини, нисбий ва абсолют ҳақиқатлар диалектикасини чуқур таҳлил қилиб берди. **«Инсон тафаккури, — деб ёзган эди В. И. Ленин, — ўз табиатига кўра бизга абсолют ҳақиқатни очиб бермоқда, бу абсолют ҳақиқат нисбий ҳақиқатлар мажмуидан таркиб топади»** (Асарлар, 14-том, 141-бет).

Маълумки, XIX асрнинг охири XX асрнинг бошларида табиийётшуносликда, айниқса физика ва химияда буюк ихтиролар қилинди: рентген ва катод нурларининг очилиши, радий ва радиактивлик ҳодисасининг кашф этилиши, шу асосда материя тузилишининг янги электрон назариясининг яратилиши ва фан соҳасида очилган бошқа кашфиётлар шулар жумласидандир. Бу кашфиётлар материянинг тузилиши ва хоссалари ҳақидаги эски тасаввурларни остин-устин қилиб юборди, классик физика ва механиканинг атомнинг бўлинмаслиги, химиявий элементларнинг ўзгармаслиги, жисмлар массасининг доимийлиги тўғрисидаги қарашларни чиппакка чиқарди.

Бироқ, эскиликка ўралиб қолган идеалист файласуфлар физика соҳасидаги бу революциядан илм-фанга зид бўлган ғоят қалбаки хулосалар чиқардилар ва «материя йўқолди, «материализм мағлубиятга учради» деб даъво қилдилар. Шу тариқа табиийётшуносликдаги янги ихтиролар моҳиятини нотўғри тушуниш, диалектик материализмни билмаслик табиийёт илмининг боши берк кўчага кириб қолишига, яъни физикада кризис юз беришига олиб келди.

В. И. Ленин табиийётшуносликдаги революцияда физиклар дуч келган методологик қийинчиликларни батафсил таҳлил қилиб берди, фалсафий идеализмга қарши кураша бориб, физикадаги кризиснинг сабабларини ва моҳиятини очиб ташлади, бу кризисдан халос бўлиш йўлларини равшан кўрсатиб берди. **«Физиканинг ва шунингдек, ҳозирги замондаги табиийёт илмининг материалистик руҳи, — деб ёзган эди В. И. Ленин, — ҳамма ва ҳар қандай кризисларни енгади. лекин енганида ҳам метафизик материализм ўрнини диалектик материализм албатта олганда енгади»** (Асарлар, 14-том, 41-бет).

Владимир Ильич табиийёт илмидаги ихтироларни ва бой фактларни ҳар томонлама чуқур анализ қилиб. **«атом сингари электрон ҳам бепоёндир, табиат бениҳоядир, аммо бу бениҳоя мавжуддир...»** деб ёзади. Улуғ доҳиймизнинг бу хулосаси сўнгги 60 йилдан кўпроқ вақт мобайнида табиийёт илмининг эришган ютуқларида тў-

ГУЛТЕПА

РЕПОРТАЖ

Тонгда қишлоқ оралаймиз. Катта йўл ёқасидаги муҳташам бинолар кўзни қувонтиради. Деярли ҳамма томлар тепасида ойнаи жаҳон симлари кўзга ташланади. Қишлоқ йўлида ҳаракат бошланди. Демак, қишлоқ уйғонди. Рўпарадаги қўшқанотли дарвоза очилиб, ҳаворанг «Волга» дала томон йўл олди. Бу, колхоз механизатори Абдусалом Қодиров.

Абдусалом қўриқ ерга кетмон кўтариб келганлардан. Бугун бир бутун техниканинг жилови унинг қўлида. Ўшанда колхоз бўйича атиги иккита мотоциклли хонадон бор эди холос. Бугун-чи? Бугун колхоз қиёфасини шаҳардан фарқ қилолмайсиз. У бадавлат, файзли хўжаликка айланди. Ҳозир Абдусалом сингари далага енгил машинада борадиганларнинг сафи олтмиш беш кишига етди. 400 дан ортиқ деҳқон мотоцикл сотиб олди. Буларнинг ҳаммаси замон ва ҳалол меҳнат шарофати.

Ильич номли колхоз илгари камқувват хўжалик ҳисобланарди. Даромад-буромадни қопламасди. Ҳосилдорлик паст бўлгач, омбордаги доннинг чўғи ҳам кам бўлади. Шунданми, жуда кўп колхозчилар қўшни хўжаликларга кетиб қолишганди. Меҳнат қилсанг-у, манфаати оз бўлса, албатта алам қилади-да! Одамларнинг қишлоқдан кўчиб кетишга топган сабаблари фақат мана шу эди. Бироқ, нима қилса манфаат кўпаяди, бу ҳақда биров бош қотириб кўрмасди.

Шундан буён саккиз йил чамаси вақт ўтди. Хўжаликнинг раҳбарлари алмашди. Ишнинг кўзини биладиган, ташкилотчи мутахассислар келди. Халқ бамисоли қудратли тўлқин. Уни тўғри бошқариб, тўғри йўлга солингандагина қудратига қойил қолиш мумкин. Янги раис Набижон Қорабоев билан партком секретари Турсун Калоновлар ишни ана шу кудратли тўлқин билан тил топишдан бошлади. Улар колхозчиларнинг кўнглидагини била оладиган, сарфланган меҳнатнинг қадрига етадиган раҳбарлардан бўлиб чиқди.

Албатта, колхоз бирданига қиёфасини ўзгартириб, қаддини ростлаб ололмади. Хўжаликни оёққа турғизадиган — деҳқон. Шундай бўлгач, улар билан бамаслаҳат иш тутиш, айниқса қўриқ ер шароитида деҳқон билимини қадрлаш зарур. Янги раҳбарлар худди шундай қилишди. Ҳозирда фақат колхоздагина эмас, балки бутун районда номлари тилга олинаётган машҳур кишилар бугунги Ильич номли хўжаликнинг белига мадор бўлган, энг қийин кунларда ҳам чидаш бериб, чўл билан олишган кишилардир.

Ҳамидхон ака Бозоров! Раис йўл-йўлакай ақлли, тадбиркор мана шу деҳқон ҳақида гапириб берди. План тўлгач, ерларни хўжаликда биринчи бўлиб шудгордан чиқарибди. У раҳбарлик қилаётган бригада аъзолари шўр ювишда ҳам намуна бўлишяпти. Бригадирни катта пайкалда сувчи билан баҳслашиб турганида учратдик.

— Шу ҳам шўр ювиш бўлдими, ука. Ахир, саёзлигини қарагин, — деб куюнарди у. — Бизнинг шароитимизда сув ердан камида 15-20 сантиметр баланд бўлиши, оқаваси чиқарилмаслиги кераклигини билмайсанми?

Она ер ҳақида, унинг келажаги ҳақида ҳозир чин юракдан куйинаётган деҳқонгина кузда баракали хирмон кўтаради. Бу, Ҳамиджон аканинг гаплари.

— Ўтган йили ҳосилдорлик қалай бўлди?

— Гектар бошига 36 центнерга борди. Пландан ташқари 70 тонна пахта сотдик.

— Таннарх неча пулдан тушди?

— Арзон маҳсулот етиштириш деҳқоннинг ўзига боғлиқ. Маҳсулот қанча арзон бўлса колхозга ҳам, колхозчига ҳам шунча наф тегади. Аввалги йили бир центнер пахта етиштириш учун 28 сўм сарфлагандик. Ўтган йили эса уни 22 сўмга туширдик. Бу йил 17-18 сўмни мўлжаллаб турибмиз.

Колхоз далаларини айланамиз. Ҳаммаёқда меҳнат симфонияси. Колхоз меҳнат аҳли баҳор нафасини сезиб турибди. Далага маҳаллий ўғит чиқаришяпти. Пайкалларда нам тўпланяпти. Йўл бўйларида компост тайёрланяпти.

Бир воқеа хотирамизга келиб қолди. Бундан бир неча йил олдин ўрта мактабнинг тил ва адабиёт ўқитувчиси Султонмурод Мамадалиев деган йигит бригадага ўтиб ишлаганлиги, қолоқ коллективни илғорлар қаторига олиб чиққани ҳақида эшитувдик.

— Ўқитувчи ҳозир ҳам бригададами? — раисдан сўрадик.

— Ферма мудири бўлиб ишляпти, — деди ғурур билан Набижон ака. — Бригадирликни табелчисига топширди. Бир йил ичидаёқ, чорвачиликни рентабелли соҳага айлантириб қўйди. Йигитда шуд бўлса ўргатишга ҳожат қолмайди, деганлари шу-да!

Ҳақиқатан ҳам ильичликлар 2-3 тадан касб ўрганмасалар ўзини колхозчи ҳисоблашмайди. Бу колхознинг кўп тармоқли хўжаликка айланишида муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Боғбон Мираҳмат ота Бозоров ҳам хўжаликка қалб қўрини бағишлаган меҳнат ветеранларидан. Бир вақтлар бир туп ҳам мевали дарахти бўлмаган қишлоқда ҳозир бепоён олмазор, узумзор боғлар чўлни яшил либосга буркаб ётибди. Оппоқ соқоли кўксига уриб турган отахон билан ҳамсуҳбат бўлдик.

— Мевани тўқсонда суғорсанг, тўқсон ботмон ҳосил қилади, — деди стахон. — Бу, эски боғбонлардан қолган нақл. Сув аввало тупроқни етарли намлайди, қолаверса, илдиз касалликларини йўқотади, асосийси, дарахтни совуқдан сақлайди.

Боғбон бутун хўжаликни мевали дарахтларга маскан қилмоқчи. Чунки Марказий Фарғона ерлари анжир, анор каби мазали меваларни ардоқлаб ўстиради. Шунинг учун ҳам колхозда бу йил бир гектардан ортиқ ерга анжир қаламчалари ўтқазиляпти.

Набижон ака Қорабоев билан дала айланиб, кеч тушгач, идорага қайтдик. Бош иқтисодчи Худойберди Мизаровнинг ҳисоб-китоблари кўнглимизни яна қувонтирди.

Ўтган хўжалик йили ҳамма соҳада яхши якунланди. Давлатга пландан ташқари 550 тонна пахта сотилди. Ялпи ҳосилнинг 60 проценти «зангори кема»лар билан йиғиштириб олинди. Хўжалик пахтадан 1962 йилга нисбатан 7 баравар кўп даромад олди. Кейинги тўрт йил ичида 160 хонадонда уй тўйи ўтказилди. Муҳташам клуб, иккита ўрта мактаб биноси, 110 точкали телефон станцияси, болалар боғчаси меҳнаткашлар хизматига топширилди.

Ғалвир сувдан кўтарилди. Бир иш кунига беш сўмдан пул тўғри келди. Ёки хўжалик салкам икки миллион сўм даромад қилгани маълум бўлди. Унинг 52 процентини колхозчиларга бўлиб беришга қарор қилинди. Давлатга пахта сотиш йиллик планини 130-145 процент адо этган Собитали Деҳқонов, Абдусамат Ғозиев, Ҳамид Бозоров, бошлиқ бригадаларда бир иш кунига 7-7,5 сўмдан пул тақсимланди. Механизатор Абдураҳим Нурматов 4 ярим минг, сувчи Тоштемир Муродов 4 минг 200 сўмдан улгуржи даромад олишди.

Набижон ака Қорабоевга сўнгги савол билан мурожаат қилдик:

— Хўжаликнинг келажакдаги режалари қандай?

— Қишлоғимизнинг эски номи Култепа деб юритиларди. Мана кўриб турибсиз, ҳозир у номдан нишон ҳам қолмади. Ҳозир ҳужжатларда ҳам Гултепа деб аталади. Колхоз қишлоғи яқин беш йил ичида бош план асосида қайта қурилади. Газ, водопровод кирмаган хонадон қолмайди. Биз пахтачилик, боғдорчиликни янги ерлар ўзлаштириш ҳисобига янада кенгайтирамиз.

Колхозчиларимиз Мирзачўлдаги В. И. Ленин номли совхоз коллективининг ташаббусига қўшилиб, юбилей йилида амалга ошириладиган ишларни белгилаб олдилар. Беш йилликнинг сўнгги йилида давлатга тўрт минг тонна пахта сотишга аҳд қилдик.

Ҳа, колхоздаги бугунги қайноқ ҳаёт, ташкилотчилик ишлари, кўклам экиш кампаниясига кўрилаётган тайёргарлик ҳам ана шундан далолат бериб турибди. Гултепалик пахта усталари бу йил ҳам ваъдаларига албатта вафо қилишади.

М. ҒИЕСОВ,

А. МАДУМАРОВ,

Наманган область, Задарё райони.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОБЛАСТЛАРИДА БЕДА ЭКИШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА

1970 йил 31 мартга бўлган

МАЪЛУМОТ

(гектар ҳисобида)

Биринчи стун — областлар, иккинчи стун — беда экиш плани, учинчи стун — экилган майдон, тўртинчи стун — планнинг бажарилиш проценти, бешинчи стун — шу жумладан бошқа экинларга аралаштириб экилган беда

Самарқанд	12000	15522	129,4	10096
Сирдарё	22000	25710	116,9	11235
Қашқадарё	7500	8650	115,3	1684
Бухоро	11000	11743	106,8	11356
Андижон	10500	10931	104,1	10725
Сурхондарё	8000	8063	100,8	7651
Фарғона	11000	10709	97,3	7438
Тошкент	13000	12294	94,6	10346
Наманган	9000	7803	86,7	7337
Хоразм	6000	2096	34,9	1140
ҚҚ АССР	10000	2646	26,5	857
Республика бўйича:	120000	116167	96,8	79865

ЎЗБЕКИСТОН ФАНИНИНГ ЙЎЛЛАРИ

Республика Фанлар академиясининг 31 март куни бўлиб ўтган йиллик умумий йиғилиши Ўзбекистон фани В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига эришган ютуқлар кўриги бўлди. Йиғилиш Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг сўнгги тўрт йил мобайнидаги фаолияти тўғрисида берилган ҳисоботни муҳокама қилди. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти, СССР Фанлар академиясининг мухбир-аъзоси О. С. Содиқов доклад қилди.

Республикамиз фанининг бош штаби тўрт йил мобайнида тармоқ ишлаб чиқариш ташкилотларига 150 дан ошиқ тавсиялар берди, деди докладчи. Бу тавсиялар янги материаллар, янги технологияя, янги асбоблар, геологик карталар, методик кўрсатмалар ва бошқа нарсалардан иборатдир.

Ядро физикаси, электроника кибернетика, ўсимлик моддалар химияси, ботаника, сейсмология институтлари ва бошқа илмий коллективларнинг қилган ишлари катта-катта иқтисодий самара келтиради. Академия олимлари пахтанинг вилт касаллигига чалинмайдиган, серҳосил «Тошкент-1», «Тошкент-2» ва «Тошкент-3» янги навларини чиқариб, халқ хўжалигимиз учун муҳим аҳамияти бор натижаларга эришдилар. Пахтакорларнинг юксак баҳосига сазовор бўлган бу навлар ўзбек олимларининг генетика фани тараққиётига қўшган муҳим ҳиссаси эканлиги йиғилишда уқтириб ўтилди.

Кўпгина физиологик актив моддалар яратилди ва улар синаб кўрилмоқда. Булардан энг самаралиси экин ўсишининг стимуляторлари, гербицидлар, дефолянтлар ва фунгицидлар сифатида қишлоқ хўжалигига тавсия этилади.

Ботаниклар чорвачиликда хлорелла ва бошқа микроскопик сув кўкатларидан фойдаланиш ғоятда самарадор бўлиб чиқишини исбот қилишди. Ярим чўл ва адир яйловлари маҳсулдорлигини ошириш методлари ҳам манзур бўлди.

Олимлар қишлоқ хўжалиги зараркунандаларига қарши химиявий ва биологик усуллар билан кураш олиб бориш соҳасида ҳам тавсияларни киритдилар. Геологлар нодир металлар, рангли металлар ва асл металлар чиқадиган ғоятда истиқболли майдонларни очдилар. Сейсмологларимиз эса Тошкент шаҳри ва унга ёндош районларда гидротехника, саноат ва граждан иншоотлари қуриш учун бу ерлар сейсмик жиҳатдан инженерлик ишлари ва геологик районлаштириш бўйича катта ва фойдали ишларни бажо келтирдилар.

Республикамизда математика соҳасидаги тадқиқотлар, жумладан геометриянинг муҳим тармоғи ва билимнинг энг абстрак соҳаси бўлмиш топология муваффақиятли ривожлантирилди. Ўзбек математиклари ишлаб чиққан топологик ярим майдон назарияси мамлакатимизда ва чет элларда юксак баҳо олди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси республикада кибернетика, ядро физикаси, биохимия, қаттиқ жисм физикаси, электроника соҳасидаги илмий изланишларнинг янги йўналишларини ривожлантиришга алоҳида аҳамият бериб келаётганлиги йиғилишда гапирилди.

Республикада оптика билан электроника ўртасида пайдо бўлган ёш фан — оптоэлектроника соҳасидаги тадқиқотлар муваффақиятли ривожланиб бормоқда.

В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг табиёт соҳасидаги институтлари шу йил 70 дан ошиқ катта ишларни тажриба саноати синовига қўйиш ва ишлаб чиқаришга жорий этиш мажбуриятини олдилар.

Файласуфлар, тарихчилар, экономистлар, юристлар, археологлар шарқшунослар, филологлар ҳамда ижтимоий фанларнинг бошқа соҳалари вакиллари юбилейни муҳим натижалар билан кутиб олмоқдалар.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси президиумининг бош илмий секретари М. З. Ҳомидхонов 1970 йилда бажариладиган илмий тадқиқот ишлари проблематик плани тўғрисида доклад қилди.

Йиғилиш қатнашчилари қилинган докладларни муҳокама дан ўтказишди, республикада фанни янада ривожлантиришга доир таклифлар киритишди. Йиғилишда тадқиқот ишлари самарадорлигини бутун чоралар билан юксалтириш, уларнинг бажарилиш муддатларини қисқартириш, олинган натижаларни ишлаб чиқаришга тезроқ жорий қилиш зарурлиги уқтириб ўтилди. Айниқса фаннинг энг янги соҳалари бўйича юқори малакали илмий кадрлар тайёрлаб чиқаришни яхшилашга ҳам эътибор берилди.

Умумий йиғилишда Ўзбекистон ССР Фанлар академияси президиумининг янги состави сайланди.

Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов нутқ сўзлади.

Йиғилиш ишида республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосари М. Т. Турсунов иштирок этди. (ЎзТАГ).

ФАРЗАНДЛАРИНГИЗГА

ЎҚИБ БЕРИНГ

ВАРРАГИМ

Шамол гўё арғимчоқ
Майсалар тебранар жим.
Унинг бағрида шу чоқ,
Кўкка ўрлар варрагим.
Утди толнинг бўйидан,
Пастда қолди чинор ҳам.
Варрагим ўйинидан
Хурсанд бўлди шамол ҳам.
Варрагим хеч чарчамас,
Тинмай учар илгари.
Гўё менинг умидбахш
Орзуларим сингари...

КЎНГЛИМ ТИНЧ

Тўда-тўда булутлар,
Қовоқ солди чунонам.
Гўё қора чодирин
Ейиб ташлади шу дам.
Гурлар момақалдироқ,
Бериб сигнал—қўнғироқ:
Гум,
гум,
гум,
Жала ёғар, қоч уйга,
Қоч уйга,
Қоч уйга.
Хавотирда юрагим,
Қушлар қаерда қолди.
Ин-инида, хайрият,
Кўнглим бир оз тин олди.
Гурлар момақалдироқ.
Бериб сигнал—қўнғироқ:
Гум,
гум,
гум.
Жала ёғар, қоч уйга,
Қоч уйга,
Қоч уйга.
Кўнглим бўлиб хотиржам,
Уйимга кирдим мен ҳам.
Деразанинг ортидан,
Кузатаман жалани,
Кўнглим тинч,
майли энди,
Еғиб қондир далани.

Ҳабиб РАҲМАТ.

ЖАНГОВАР ЙИЛЛАР

ЛАВҲА

Институт хиёбонидаги курсилардан бирида сочларига оқ оралаган ўрта ёшлардаги бир аёл ўтирибди. Конвертни очиб, хатни ўқийди. Клава Барико!.. Хаёл дарёсига чўмади. Ёшлик, жанговар йиллар унинг кўз ўнгида намоён бўлади.

* * *

Муқаддам Конибодом район соғлиқни сақлаш мудири бўлиб ишлай бошлагандан кейин ҳам фақат бир нарса устида бош қотирарди: «Нега энди қизларни ҳам фронтга олишмайди? Нега!...» Шу фикр, шу ўй ёш қизнинг оромини олиб қўйган эди.

«Ортиқ чидаб туролмайман. Барибир кетаман...» 1943 йилнинг февраль ойи эди. Шифокор қиз тўғри район ҳарбий комиссарлигига йўл олади.

— Менинг ҳаётдаги ўрним — фронтда, — деди Муқаддам сўзида қаттиқ туриб, — барча кўнгиллилар қатори мени ҳам фронтга юборишингизни илтимос қиламан.

М. Ашрапова Тошкент Давлат медицина институтида ўқиб юрган кезларидаёқ ўз характери билан дугоналаридан ажралиб турарди. У ҳамиша жўшиб юришни, ҳаётни севишни, жасур ва довюрак бўлишни орзу қилар, қўрқоқлик ва мунофиқликдан нафратланарди.

Жанг майдонига кирганида 23 ёшда эди у. Воронеж фронти (кейинчалик 1-Украина фронти) 155-дивизиянинг 786-полки солдатлари ўзбек қизини ҳурмат билан Машахон деб атардилар.

Дастлаб ҳарбий ҳаётга ва интизомга кўникиб кетиш анча қийин бўлди. Орденаторнинг қўли-қўлига тегмасди. Ярадорларнинг жароҳатини боғлар, овқатлантирар, хуллас, ҳамма ишни бажарарди. Вақт топиб бир-икки соат мизғиб оларди-да, сўнг яна ишга берилиб кетарди.

Ойимхон опанинг «Ой бориб, омон кел», Ашраф отанинг «Гулбарчиндек довюрак бўл» деган сўзлари қулоғидан нари кетмасди. Ҳар замон-ҳар замонда улар билан хаёлан суҳбатлашиб ҳам қўярди.

«Отажон! Менинг, ойигинам! Биз, албатта ғалаба билан қайтамиз. Борди-ю, ҳалок бўлсам, Ватан учун, сизлар учун ҳалок бўламан».

«Қизгинам, дўмбоққинам! Ундай дея кўрма сира. Сен билан албатта, дийдор кўришамиз. Ўлимни эслатиб, кўзимизни ёшлатма!»

«Мени кечиринглар! Гапларим дилларингизга оғир ботди, шекилли... Ноумид шайтон дейдилар. Ғалаба билан қайтганимдан сўнг сизларга айтиб берадиган гапларим бор. Ойижон эсингиздами, болалигимда менга қизиқ-қизиқ эртаклар айтиб берардингизда сўнг дердингиз: «Катта бўлганингда сен ҳам ўз ўқиган китобларингдан ҳикоя қилиб берасан». «Албатта айтиб бераман» деган ваъдаларим эсимда».

— Машахон нималар ҳақида ўйляпсиз, — унинг фикрини бўлди санитария инструктори Клава Барико.

— Ойим, дадам ёдимга тушиб кетди. Хаёлан улар билан суҳбатлашяпман.

— Мен ҳам онамни, Москвани соғиндим, — оғир хўрсиниб деди Клава. — Уруш тезроқ тугаса-ю, ҳаммамиз уй-уйимизга қайтсак...

Ҳамшира дугоналар гитлерчиларни қувиб Польша, Чехословакия тупроғига киришди, сўнг Германиягача боришди. Муқаддам Ашрапова оддий врачликдан медицина хизмати капитани даражасига кўтарилди. Қиз боши билан она-Ватанимизнинг муқаддас тупроғини фашист босқинчиларидан тозалашда қўлга қурол олиб, қаҳрамонларча жанг қилди. Хирурглик тиғи билан юзлаб жангчиларимизни ўлим чангалидан қутқариб қолди. Ўзи эса ўлимнинг кўзига тик боқди.

Буюк ғалаба билан Тошкентга, ота-онаси қучоғига қайтган ҳаяжонли ўша унутилмас кун бир умр хотирасида сақланиб қолган.

— Тарихга олтин зарварақ бўлиб кирган 45-йилнинг июль ойи,— эслайди Муқаддам опа. — Тошкент вокзали одамлар билан гавжум. Ким отасини, ким турмуш ўртоғини, ким фарзандини суруштиради. Ҳамма бетоқат. Келаётганим тўғрисида уйга телеграмма бермаганим учун мени ҳеч ким кутиб олмади. Тўғри уйга кириб бордим. Ойим касал экан. Дадам мен билан кўришиш ўрнига оёғимни пайпаслай кетди. «Биз сени бир оёғидан ажралган деб эшитган эдик, қизим» деди. Онам кута-кута толиққан кўзларини мендан узмай узоқ термилиб қолди.

— «Тиқ» этса эшикка қараймиз. Куни нима кечяпти. Нима еб, нима ичяпти. Уст-боши бутми?.. Даданг билан не-не хаёлларга бормадик. Бундоқ ота бўлиб, қизингизни олдига бориб келмадингизда, десам: «Нима, сенга у ер Тўйтепамиди?» деб ҳазиллашганига бормисан... Онам севинч тўла кўзларини артиб, бир бошдан ҳикоя қила бошлади...

Солдат ҳамиша солдат деган гап бор. Шифокорлар тўғрисида ҳам шу гапни айтиш мумкин. Муқаддам опа жанг майдонида хирурглик тиғини қўлидан қўймаган эди. Мана урушдан кейин ҳам ўз касбига содиқ бўлиб қолди. Тошкент медицина институтида профессор Михаил Сергеевич Астров унга устозлик қилди. «Бош мия жароҳатларининг баъзи бир биохимик ўзгаришлари» деган мавзуда кандидатлик диссертациясини шу киши ёрдамида ёқлади.

Ўз касбининг мафтуни бўлган Муқаддам опа кейинчалик институтнинг хирургия клиникасида портал хафақонликни даволаш устида илмий иш олиб борди. Ўзбекистонда биринчи бўлиб бу муҳим темага қўл урган эди.

Тинимсиз меҳнат, илмий кузатишлар, тажрибалар ўзининг ижобий натижасини берди. Сариқ касали билан оғриган кишиларнинг пархезга амал қилмасликлари оқибатида жигар тўқималарининг ишлаш фаолияти бузилар экан. Бу касалликни операция йўли билан даволашни республикамизда илк бор М. Ашрапова клиникаси бошлаб берди. Шахсан профессорнинг ўзи ана шу касаллик билан оғриган 70 га яқин беморни ҳаёт ва меҳнат қучоғига қайтарди. Умуман, бу шифобахш қўллар 5 мингдан зиёд дард-алам чекканларга иккинчи умрни ато этди.

Умумий хирургия стомотологияси кафедраси мудири, медицина фанлари доктори, профессор Муқаддам Ашрапова бамисоли бир боғбон. С. Ҳакимов, П. Ҳамидов, О. Илҳомов. У. Ваҳобов, Т. Гриднёва каби кўплаб қобилиятли ёшлар меҳрибон устоз қўлида камол топган ва камол топяптилар.

Ҳозир институтнинг 2-хирургия клиникаси М. Ашрапова раҳбарлигида ошқозон ва 12 бармоқли ичакларда, организмда бўладиган биохимик ўзгаришларни ўрганиш ишлари билан банд.

* * *

Профессор собиқ полкдоши, москвалик дугонаси Клава Барикодан келган хатни ўқийди. Уни ғалабанинг 25 йиллигини нишонлаш учун Москвага таклиф қилибди.

М. МУҲСИМОВ.

ЯНГИЙЎЛДАГИ «Биохимия» заводи коллективи КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг тежамкорлик ҳақидаги Хатини муҳокама қилиб йил охиригача тежаб қолинган материаллар ҳисобига 10 тонна ачитқи, 5 тонна газ кислотаси ва 10 минг гекалория буғ ишлаб чиқариш мажбуриятини олган. Сиз суратда кўриб турган шу корхонанинг (юқоридан пастга) лабораторияси ходими Н. Донишевская, буғ цехи слесари А. Замолутдинов, буғ цехи бошқариш пульти аппаратчилари В. Ерманов ва Ғ. Мирзахоловлар корхона коллективи олган мажбуриятнинг тўла адо этилишига муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

Ф. Лутфуллаев фотолари.

ла тасдиқланди ва тасдиқланмоқда. Кейинги йилларда протонлар, позитронлар, мезонлар ва ниҳоят антипротонлар, антинейтронлар каби ўнлаб бошқа «элементар» заррачалар топилди. Эндиликда бизга материянинг атомдан ҳам бир неча марта кичик, майда бўлган 30 дан ортиқ микрозаррачалари маълум.

В. И. Ленин ўзининг бир қанча асарларида материалистик философия билан илғор табиётшунослик ўртасида мустаҳкам алоқа ва иттифоқ ўрнатиш тўғрисидаги таълимотни ишлаб чиқди, табиёт фанларининг галдаги ривожи учун ғоят муҳим бўлган методологик асосни белгилаб берди.

Материалистик диалектика табиёт фанлари эришган ютуқ ва ихтиролардан тўғри илмий хулосалар чиқаришга имкон берувчи энг революцион, изчил философик таълимотдир. У, борлиқни билиш ва изоҳлашнинг бирдан-бир илмий материалистик методидир. Шунинг учун диалектик материализм барча махсус фанлар учун ғоявий-назарий асос бўлиши билан бирга методологик илмий дунёқараш ҳамдир. Шу сабабли воқеликнинг муайян соҳаларини ва қонунларини ўрганувчи ҳар бир фан диалектик материализмнинг ёрдамисиз тўғри йўналиш ололмайди.

В. И. Ленин фалсафа тарихини тадқиқ қилиш соҳасида ҳам, хусусан тарихий материализмнинг деярли барча масалаларида ҳам баракали ижод қилди; тарихда халқ оммаси ва шахснинг роли, синфлар ва синфий муносабатлар масаласида, шунингдек давлат ва ҳуқуқ, этика ва эстетика, маданият ва тилшунослик каби ижтимоий фанларнинг бошқа соҳаларида бизга бебаҳо илмий-ғоявий мерос қолдирди. У, барча ижтимоий фанларнинг, шу жумладан философиянинг жамият ҳаёти ва илм-фан тараққиёти билан боғлиқ эканлигини, унинг синфий ва жанговар партиявий характерини чуқур асослаб берди. «Бундан **икки минг йил муқаддам философия партиявий бўлгани сингари,** — деб ёзган эди В. И. Ленин,— **энг янги философия ҳам партиявийдир».**

В. И. Лениннинг илм-фан тараққиётидаги буюк хизматларидан яна бири шундаки, у ўзининг бир қанча асарларида марксизмнинг иқтисодий таълимотини изчиллик билан ривожлантирди ва бойитди. Унинг «Империализм капитализмнинг юқори босқичи» асари К. Маркс ёзган «Капитал»нинг бевосита давомидир. Владимир Ильич бу асарда марксистлар орасида биринчи бўлиб, капитализмнинг монополистик босқичини илмий асосда мукаммал анализ қилди.

В. И. Лениннинг империализмни таҳлил қилиш натижасида чиқарган энг муҳим назарий хулосалари 1915 йилдаёқ таърифлаб берилган эди. У, марксизм назариясининг асосий қоидаларига таяниб, капитализм ва синфий кураш тараққиётидаги янги босқични чуқур ва илмий таҳлил қилиш асосида империализм даврида капиталистик мамлакатларнинг иқтисодий ва сиёсий жиҳатдан нотекис ривожланиши қонунини очди. Ленин, Маркс билан Энгельснинг Европада саноат капитализми нисбатан текис ривожланаётган бир вақтда, пролетар революцияси бир неча мамлакатда бирданига юз бериб, социализм мазкур мамлакатларнинг ҳаммасида бир вақт ичида ғалаба қозонади, деб ҳисобловчи таърифини, янги таъриф билан — социализмнинг дастлаб бир неча мамлакатда, ҳатто айрим олинган бир мамлакатда ҳам ғалаба қозониши мумкинлиги тўғрисидаги таъриф билан алмаштирди.

Маркача-ленинча фан революцион вазият етилиб, умум миллий кризисга айланган тақдирдагина революция содир бўлиши мумкин, деб таълим беради. Шунга кўра, Владимир Ильич Октябрь арафасида партия Марказий Комитетига ёзган «Марксизм ва қўзғолон», «Большевиклар ҳокимиятни қўлга олишлари керак» деган ва бошқа хатларида, шунингдек, «Кризис етилди», «Большевиклар давлат ҳокимиятини ўз қўлларида тутиб қола оладиларми?» деган тарихий асарларида пролетар революцияси ғалабаси учун зарур бўлган объектив ва субъектив шарт-шароитларни, чуқур, илмий таҳлил қилди, мамлакатда революцион вазият етилганлигини асослаб, партияни социалистик революциянинг янги, мунтазам назарияси билан қуроллантирди.

В. И. Ленин даҳоси социалистик революция ва пролетариат диктатураси тўғрисидаги масаланинг бир қисми бўлган миллий масалани ҳал этишнинг илмий негизи бўлди. КПСС Марказий Комитетининг «В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига» Тезисларида айтилганидек, **«Ленин миллий масалани янги тарихий шароитларга татбиқан атрофлича ишлаб чиқди, пролетариатнинг синфий курашини миллий зулмни йўқотиш учун олиб борилаётган кураш билан, социализм учун курашни мазлум халқларнинг антиимпериалистик озодлик кураши билан бирлаштириш ғоясини ўртага ташлади ва асослаб берди».**

В. И. Ленин марксистик фанни унинг муҳолифларидан зўр матонат билан ҳимоя қилган ва уни бойитган гениал назариётчигина эмас, мислсиз истеъдод ва юксак талант соҳиби, заковатли донишманд, буюк амалиётчи ҳам эди. Ленин тарихга жаҳонда биринчи социалистик давлат — ишчи ва деҳқонлар давлатининг асосчиси ва раҳбари бўлиб кирди. У, ўзи ишлаб чиққан Совет федерализми принципларига асосланиб ва мамлакатимизда миллий қурилиш тажрибасини умумлаштириб, пролетар интернационализмининг тўла ихтиёрийлик ва тўла тенг ҳуқуқлилик принциплари асосида барча мустақил Совет миллий республикаларининг ягона федератив иттифоқини ташкил этиш идеясини илгари сурди; янги типдаги, кўп миллатли социалистик давлатни асослаб берди.

1922 йилда СССРнинг ташкил топганлиги улуғ Ленин ғояларининг амалдаги тантанаси бўлди.

В. И. Лениннинг тарихий хизмати шундаки, у марксистик таълимотга таяниб, ёш Совет давлатининг дастлабки йиллардаги тажрибалари асосида илмий социализм назариясини янада ривожлантирди. Ленин ўзининг «Совет ҳокимиятининг навбатдаги вазифалари», «Буюк почин», «Пролетариат диктатураси даврида экономика ва сиёсат», «Озиқ-овқат солиғи тўғрисида», «Революциямиз ҳақида», «Биз рабкрияни қандай қилиб қайта ташкил этишимиз керак», «Оз бўлсину—соз бўлсин» деган ва бошқа асарларида социализм ва коммунизм қуришнинг конкрет амалий йўллари, плани ва режаларини тузиб берди: партияни социализм ва коммунизм қуришнинг илмий жиҳатдан асосланган конкрет программаси билан қуроллантирди.

Владимир Ильич, бизнинг пировард мақсадимиз коммунизм қуришдир, биз муқаррар суратда коммунизм сари бораётирмиз, коммунизм фақат ғалаба қозонган ва тамомила мустаҳкамланган социализм асосидагина ривожлана олади, деб таълим берди. Шу билан бирга у, халқ оммасининг битмас-туганмас ижодий кучларига, истеъдод ва заковотига қатъий ишониб, буларни социализм ва коммунизм ғалабасининг ҳал қилувчи шартларидан бири деб ҳисоблади.

Марксизм-ленинизм руҳи билан суғорилган совет фани жаҳон фанининг олдинги сафида бораётир. Марксча-ленинча фаннинг куч-қудратини мамлакатимиз экономикаси ва маданиятининг жадал суратда ривожланиб бораётганлигида айниқса равшан кўриш мумкин. Сўнгги 17 йил ичида СССРда фаннинг равнақи учун ажратилган маблағ тахминан 14 баравар ортди ва 1969 йил давлат бюджетида қарийб 9 миллиард сўмга етди. 1918—1968 йиллар мобайнида СССРнинг олий ва махсус ўқув юртлари 20 миллион 600 мингдан кўпроқ мутахассислар тайёрлаб чиқарди.

СССРда умумий таълим тўғрисида В. И. Ленин ишлаб чиққан кенг программа изчил ва муваффақият билан амалга оширилмоқда. Совет Иттифоқи гигант университет бўлиб, унда мамлакатимиз аҳолисининг 78 миллиони ўқишнинг барча турларига жалб этилган. Ҳозирги вақтда, биргина Ўзбекистон ССРнинг умумий таълим мактабларида уч миллиондан ортиқ ўғил ва қиз илм олмоқда. Республикамиз Фанлар академияси ва 178 та илмий тадқиқот институтларида 22 минг илмий ходим ишлаб турибди. Буларнинг ҳаммаси марксистик фаннинг улуғ донишманди В. И. Ленин даҳосининг ажойиб самарасидир.

* * *

Марксча-ленинча фаннинг ҳаётбахш кучи чет эл меҳнаткашларининг озодлик курашларида ҳам, социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари халқларининг муваффақиятларида ҳам ўз ифодасини топмоқда. Коммунистик ва ишчи партиялар халқаро Кенгашининг (1969 йил) «В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги тўғрисида»ги мурожаатида айтилгандек, **«Бир группа мамлакатларда социалистик революция ғалаба қилди, капитал мамлакатларида ишчилар ҳаракати зафарларга эришди, собиқ мустамлакалар ва ярим мустамлакаларининг халқлари мустақил ижтимоий сиёсий фаолият майдонига чиқдилар, антиимпериалистик кураш мисли кўрилмаган даражада юксалди — мана шуларнинг ҳаммаси ҳозирги даврнинг туб эҳтиёжларини ифодаловчи ленинизмнинг тарихан ҳақ эканлигини исботлаб турибди».**

З. ИСАМУҲАМЕДОВ,
Тошкент Қишлоқ хўжалик институти фалсафа кафедрасининг доценти.

* В. И. Ленинга бағишланади
* Дўстларимиз муваффақияти
* Рус тилини ўрганмоқдалар
* Партиялар—синфлар манфаатини ифодалайди.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

ЯНГИЛИКЛАР ХАБАРЛАР ВОҚЕАЛАР

УЛУҒ ЙЎЛБОШЧИГА БАҒИШЛАНГАН КЎРГАЗМАЛАР

⊙ КАРОЧИ. (ТАСС). Карочидаги кўргазмалар ташкил этиладиган энг катта «Халикдина Холл» залида В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланган совет китоблари кўргазмаси очилди.

Бир неча минг китоб шу кўргазмада чиройли қилиб безатилган стендларга қўйилган. Булар орасида В. И. Ленин асарлари асосий ўринни олиб турибди. Стендларда улуғ Лениннинг ҳаёт йўлини акс эттирувчи фотографиялар ва суратлардан иборат альбомларни, Ленин тўғрисидаги хотираларни кўриш мумкин. Маркс ва Энгельс асарларига кўргазмада алоҳида стенд ажратилган.

⊙ САНО. (ТАСС). В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланиб Санода «Совет Иттифоқи ва Араб мамлакатлари» деган фото кўргазма очилди. Кўргазмага қўйилган фотографиялар СССРнинг Араб давлатлари билан алоқалари мустаҳкамланиб бораётганлигини ва самарали ҳамкорлик қилаётганлигини яққол акс эттиради.

⊙ КОТОНУ. (ТАСС). Догомейнинг маъмурий пойтахти Порто-Новода фотографиялар, суратлар, китоблар, журналлар ва почта маркалари кўргазмаси очилди. В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланиб унинг ҳаётини ва фаолиятини акс эттирувчи бу кўргазмани очиш маросимида Догомей ҳукуматининг вакиллари, мамлакатнинг кўзга кўринган жамоат ва маданий арбоблари ҳозир бўлди. Шаҳар аҳолиси кўргазмага жуда қизиқмоқда.

Ҳукумат газетаси «Дао экспресс» Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига ўзининг бутун бир саҳифасини бағишлади. Газета Африка сиёсий арбобларининг В. И. Лениннинг инсоният тарихидаги роли тўғрисида, инсон, мутафаккир ва революционер сифатида Лениннинг улуғлиги ҳақида айтган фикрларини босиб чиқармоқда.

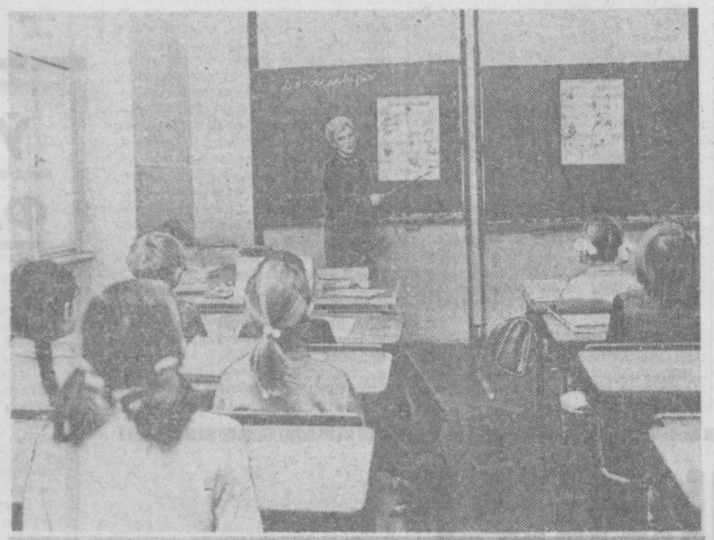

ЧССР. Чехословакияда рус тилини ўрганиш оммавий тус олди. Бу ерда рус тилини ўқувчилар ва студентлар мунтазам равишда ўрганиб бормоқдалар, юз минглаб кишилар радио ва телевидение орқали рус тили дарсини тингламоқдалар. Суратда: Прагадаги мактаблардан бирининг учинчи синфида рус тили дарси.

ЧТК—ТАСС фотоси.

БУРУНДИ. Мана икки йилдирки, бу ерда совет врачлари Н. И. Кудрявцева ва Н. Я. Демидчик африкаликларга медицина хизмати кўрсатмоқдалар. Суратда: Н. Я. Демидчик беморни текшириб кўрмоқда. Унинг ёнида ердамчиси бурундилик врач Бедде Бипфубузани кўриб турибсиз.

В. ЕВСЕЕВ фотоси, (ТАСС).

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

БАМБУҚ ГУЛЛАГАНДА...

Ҳиндистоннинг районларидан бирида бамбуқ гуллади. Ҳар бир шох, ҳар бир новда ғунча япроқлари билан безанди. Қариялар эса ташвишга тушиб қолишди: «Бамбуқ гулласа очарчилик бошланади!» Қишлоқларнинг аҳолиси штат бошқармаларига мактублар йўллашиб, бу хавфнинг олдини олишни илтимос қилишди. Штат бошлиқлари эса деҳқонларнинг бу соддалигидан кулишиб, бу мактубларни ғаладонларга ташлаб қўйишди.

Бамбуқ гуллаб бўлиб, новдаларда нокдек келадиган мазали мевалар пишди. Лекин бу мевалар одамларга насиб қилмади. Ҳадсиз-ҳисобсиз сичқонлар ёпирилиб келиб, меваларнинг ҳаммасини ютишди. Бамбуқ меваси тамом бўлгандан кейин сичқонлар «подаси» далаларга ёйилиб, экинларни нобуд қилди, илдизларини кемирди. Бу районга машина қатнайдиган йўл йўқ, самолёт эса бамбуқзорларга қўнолмас эди. Аҳоли озиқ-овқатсиз қолди.

Шу сабабли ҳиндистонликлар бамбуқнинг гуллаши хосиятсиз дейишади.

ГУВОҲ... ДАРАХТ

Мексика археологлари Миллий антропология институтининг доктори Лорен Мирамбелл бошчилигида Мехико штатида қидирув-қазув ишлари олиб бордилар. Кутилмаганда, вулқон тошидан йўнилган пичоқ чиқиб қолди. Тош даври! Бу давр Ер куррасининг турли жойларида турли даврда ўтган. Тош пичоқнинг ясалган асрини қандай аниқлаш мумкин.

Пичоқ ётган жойда қадимий дарахтнинг ёғочи ҳам турган экан. Дарахт ёғочини арралаб, Аризон университетининг Дендрохронология лабораториясига текшириш учун юборишди. Бу дарахт 23 минг 150 «ёш»да экан. Бу ердан аллақачонлар йўқ бўлиб кетган ҳайвонларнинг суяклари, сопол идишларнинг синиқлари ҳам топилди. Бу буюмларнинг «ёши» ҳам дарахтнинг «ёши»га тенг келди. Мексика еридаги бутун воқеаларнинг гувоҳи бўлган Попокатепетль вулқони ҳам бундан 230 аср илгари Мехикода тош қуроллар ясаган ҳиндулар яшаганини тасдиқлайди.

СОЦИАЛИЗМ ОДИМЛАРИ

ОЗОДЛИК БАЙРАМИ ШАРАФИГА РЕКОРД

⊙ ПРАГА. Острава — Карвинский кўмир ҳавзасидаги «ЧСМ—ЮГ» шахтасининг кон қазувчи ёшлар бригадасига қизил вимпел топширилди. Бу илғор коллектив катта диаметрли шахта штрекларини тезкорлик билан қазишда Чехословакияда янги рекорд қўйди. Йигирма кишидан иборат бу бригада 31 иш кунида 479 метр штрек қазиди.

Шахтёрлар республиканинг янги рекордини қўйиб, Совет Армияси томонидан Чехословакия озод қилинганлигининг 25 йиллиги шарафига бригада зиммасига олинган мажбуриятларни бажардилар.

ИЛҒОР КООПЕРАТИВ

⊙ БУХАРЕСТ. Румыния қишлоқ хўжалик кооперативлари орасида 1969 йилги социалистик мусобақа натижалари якунланди. Илғор коллективлар кўчма Қизил байроқлар билан тақдирланди, уларга мукофотлар ва совғалар топширилди.

Бихор уездининг Салонте қишлоғидаги «Қизил байроқ» кооперативи мусобақада биринчи ўринни олди. Бу кооператив қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида яхши кўрсаткичларга эришди. Бу ерда ҳар бир сигирдан ўртача ҳисобда 3011 килограмм сут соғиб олинди, ҳар бир қўй ўрта ҳисобда 6,11 килограмм семиртирилди, қанд лавлаги ва буғдойдан яхши ҳосил олинди.

Ҳозир кооператив далаларида кўклам дала ишлари авж олиб кетди. (ТАСС).

ГАЗЕТХОНЛАР ИЛТИМОСИГА КЎРА

СИЁСИЙ ПАРТИЯЛАР

Капиталистик мамлакатларда синфий кураш тўхтовсиз давом этмоқда. Ишчилар, деҳқонлар, студент-ёшлар, хизматчилар ва инженер-техник ходимлар империалистик монополияларнинг тазйиқига ва ҳукмрон доираларнинг реакцион сиёсатига қарши, ўзларининг демократик ҳуқуқлари ва иқтисодий манфаатлари учун мардонавор курашмоқдалар. Масалан, 1969 йилнинг февралида бўлиб ўтган умумиталия забастовкасида 18 миллион, ўша йили Японияда ўтказилган меҳнаткашларнинг «баҳор ойларидаги чиқишлари»да 14 миллион киши қатнашди, АҚШда биргина 1969 йилда беш мингга яқин иш ташлашлар бўлиб ўтди. Бу рақамлар буржуа намояндалари ва реформистларнинг капиталистик мамлакатларда «синфий кураш сўниб бормоқда» деган даъволари асоссиз эканлигини, капиталистик дунёда синфий курашнинг кескинлашиб бораётганлигини кўрсатади.

Ҳар қандай синфий кураш, Маркс ибораси билан айтганда, сиёсий курашдир. Синфлар ўртасидаги сиёсий кураш партиялар олиб борадиган курашда ўзининг энг яхлит ва тўлиқ ифодасини топади. Синфий кураш жараёнида сиёсий партиялар тузилган ва шаклланган. «Маълум синф оммасининг ўз манфаатларини, ўз аҳволини тушунишни ўрганиб олиши учун, ўз сиёсатини юргизишни ўрганиши учун, худди шунинг учун, — деб тушунтирган эди В. И. Ленин, — дарҳол ва нима қилиб бўлса ҳам синфнинг илғор элементларини, гарчи бу элементлар аввал бошда синфнинг жуда оз қисмини ташкил қилсалар ҳам уларни ташкил қилиш зарур».

Шундай қилиб, капиталистик жамиятдаги ҳар бир синф ўзининг сиёсий ташкилотига, партиясига эгадир. Аммо бундан ҳар бир синфнинг фақат биттагина партияси бор деган хулоса чиқариш нотўғри бўлар эди, чунки ҳозирги Ғарб мамлакатларининг ҳар бирида ўнлаб йирик ва майда партиялар мавжуддир.

Кўп партиявийликнинг асосий сабаби турли синфлар, табақалар, капиталистик гуруҳларнинг манфаатлари бир-бирига мос эмаслиги, уларнинг ўртасида мавжуд бўлган зиддиятлардир. Лекин ишчилар синфининг революцион партиясидан бошқа қолган барча сиёсий партиялар буржуа тузумини сақлаб қолиш ва мустаҳкамлаш учун хизмат қилади. Шунинг учун ҳам партияларга уларнинг номига ва дабдабали ваъдаларига қараб эмас, балки ишларига қараб баҳо бериш керак. У ёки бу партиянинг жамиятда тутган ўрни ва мавқеини билиш учун энг аввал унинг кимларнинг манфаатини ҳимоя қилаётганлигини, қандай мақсад учун курашаётганлигини аниқлаш лозим. Ривожланган капиталистик мамлакатларда мавжуд бўлган барча партияларни, юқорида зикр этилган маркса-ленинча андоза билан ўлчасак, уч асосий группага, яъни пролетар партиялари, буржуа партиялари ва майда буржуа партияларига бўлиш мумкин.

Партияларнинг сони, уларнинг ҳуқуқлари ва ўзаро муносабатлари ҳар бир капиталистик мамлакатдаги ички шароитга, сиёсий курашнинг даражаси, буржуа демократиясининг кенглиги ёки торлигига, ҳукмрон доираларнинг сиёсатига боғлиқдир. Лекин барча капиталистик давлатларда империалистик буржуазия ишчилар синфининг революцион партиясига қарши турли йўллар ва методлар билан курашади, коммунистларнинг фаолиятини чеклашга, иложи бўлса бутунлай тақиқлашга ҳаракат қилади. Демак, буржуазия ҳукмронлик қилаётган давлатларда сиёсий партияларнинг тенг ҳуқуқлилиги тўғрисида сўз ҳам бўлиши мумкин эмас. Айрим капиталистик мамлакатларда революцион партиялар бирмунча эркинликка эгадирлар, аммо бу буржуа демократиясининг афзаллигини намойиш қилувчи нарса эмас, балки ишчилар синфи, барча революцион кучларнинг кураши натижасида қўлга киритилган ютуқ, коммунистларнинг халқ оммаси ўртасидаги мавқеи мустаҳкам, обрўси ошиб бораётганлигини тасдиқловчи кўрсаткичдир.

Ҳозирги замон капитализмининг суянган тоғи, етакчи империалистик мамлакат — Америка Қўшма Штатларида асосий уч сиёсий партия — Компартия, республикачилар партияси ва демократик партия бор. Америка ишчиларининг авангарди — коммунистик партия ярим асрдан кўпроқ вақт ичида меҳнаткашларнинг туб манфаатлари учун курашиб келди ва курашмоқда. АҚШнинг ҳукмрон доиралари Компартияга нисбатан антидемократик сиёсат юргизиб келдилар. Ишчилар партияси узоқ муддат ичида тақиқланган эди, мингларча коммунистлар турма ва қамоқ лагерига ташланди, юзлаб революционерлар мамлакатдан ҳайдалдилар. Айниқса иккинчи жаҳон урушидан кейинги дастлабки ўн йилликда реакция коммунистларни қаттиқ таъқиб остига олди. Минглаб кишилар Компартия аъзоси бўлганликлари ёки коммунистларга хайрихоҳлик билдирганликлари учун жавобгарликка тортилдилар, қора рўйхатларга киритилдилар, ишдан ҳайдалдилар. Аммо на ўтакетган реакция ва на ички душманлар — ўнг ва «сўл» оғмачилар — Компартияни йўқота олмадилар. АҚШ коммунистлари жуда мураккаб ва оғир шароитда марксизм-ленинизм байроғини баланд кўтариб бормоқдалар. Компартия оғир синовларда тобланди, ишчилар, ёшлар ва меҳнаткашларнинг бошқа табақалари билан ўзининг алоқаларини кенгайтирмоқда. АҚШ меҳнаткашларининг ирқчиликка ва Жанубий-Шарқий Осиёдаги урушга қарши, монополиялар ва уларнинг хизматида бўлган ҳукуматнинг реакцион ички ва ташқи сиёсатига қарши курашида коммунистлар актив қатнашмоқдалар.

АҚШ Компартиясининг яқинда бўлиб ўтган XIX съезди партиянинг марксизм-ленинизмга, пролетар интернационализми принципларига содиқлигини намойиш қилди, жаҳон коммунистик ва ишчи партиялар Москва (1969 йил) Кенгашининг тарихий қарорларини тўла маъқуллади ва барча меҳнаткашларни Америка империализми билан курашишга ундади.

АҚШдаги қолган икки асосий сиёсий партия буржуа партияларидир. Ҳозир ҳокимият тепасида турган республикачилар партияси (РП) ўтган асрнинг ўрталарида тузилган бўлиб, у дастлабки пайтларда Жанубдаги қулдорчилик тарафдорларига қарши бўлган Шимолнинг ёш саноат буржуазиясини, фермерларни, кичик мулкдорлар ва ҳаттоки ишчиларнинг бир қисмини ўз атрофида бирлаштирар эди. 1860-1965 йиллар мобайнида республикачилар партияси 64 йил давомида ҳокимият тепасида турди. Шу давр ичида у йирик монополистик буржуазиянинг партиясига айланган агрессив ташқи сиёсат ва реакцион ички сиёсатнинг очиқ тарафдори бўлиб келди.

1968 йилда бўлиб ўтган сайловларда ғалаба қозонган Р. Никсон сайловолди кампаниясида берган ваъдаларини унутиб, Вьетнам урушини давом эттирмоқда, Исроил ашаддийларини қўллаб-қувватламоқда, монополиялар манфаатларини кўзлаб қурол-яроғ ишлаб чиқаришни кенгайтириш учун миллионлаб доллар сарфламоқда. Ирқчилик, қашшоқлик, ишсизлик, мактаб биноларининг етишмаслиги, нарх-навонинг бетўхтов ошиб бораётганлиги, инфляция каби муҳим проблемаларни республикачилар ҳукумати оғиздагина ҳал қиляпти, холос.

Оппозицияда туришга мажбур бўлган АҚШ демократик партияси (ДП) XVIII асрнинг охирларида тузилган, XIX асрнинг ўрталаригача Жануб плантаторлари ва Шимолдаги молия — савдо буржуа доираларининг манфаатларини ҳимоя қилиб келди. Эндиликда ДП ҳам йирик монополистик буржуазия партиясидир. 1860-1968 йилларда ДП 43 йил давомида давлатни бошқарди. Ф. Д. Рузвельт президентлигида АҚШ Совет Иттифоқи билан дипломатик алоқалар ўрнатди ва гитлерчилар Германиясига ҳамда унинг шерикларига қарши урушда қатнашди. Термоядро қуролининг хавфини тушунган президент Д. Ф. Кеннеди «Совуқ уруши» бирмунча бўлсада юмшатиш ва СССР билан муносабатларни яхшилашга уриниб кўрган эди.

АҚШдаги иккала буржуа партияларининг сиёсати ва фаолиятини синчиклаб ўрганмаган тақдирда ҳам уларнинг ўртасидаги социал-сиёсий фарқлар йўқолиб кетганлигини кўриш қийин эмас. Улар монополияларнинг манфаати учун баббаравар ва астойдил хизмат қиляпти. Шундай экан, нима сабабдан иккала партия бирлашмайди? Гап шундаки Америкадаги турли империалистик тўдаларнинг манфаатлари бир-бировига мос эмас. Уларнинг ҳар бири Оқ уйда ўз одамини ўтказиб, ундан максимал равишда фойдаланишга ҳаракат қилади. Бундан ташқари икки буржуа партиясининг мавжудлиги сайловчиларни алдаш, буржуа демократияси тўғрисида жар солиш учун ҳам қулайдир.

С. ҚУРБОНОВ,
тарих фанлари кандидати.

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО БУГУН

6.15 — Тонгги концерт, 8.25 — Ўзбек опералардан парчалар, 9.30 — М. Бурхонов. «Абу Али ибн Сино» кинофильмидан куйлар, 9.50 — «Ички имкониятлар амалда» (тожикча), 10.10 — «Қудратимиз—ленинча дўстликда» (адабий-музикали композиция), 11.15 — «Ўзбек дўстларимизга айтадиган сўзимиз». Иваново радиосининг эшиттириши, 11.30 — Туроб Тўла шеърлари билан айтиладиган қўшиқлар, 13.30 — Урал рус халқ хорининг концерти, 15.15 — «Бизнинг Иваново шаҳримиз». Иваново радиосининг эшиттириши, 15.30 — «Ивановоликлар куйлайди», 16.10 — «Ленинча баҳор», (музикали композиция), 16.50 — «Правда» газетасининг обзори, 18.00 — «Ильич ёзган сатрлар». Иваново радиосининг эшиттириши (русча), 18.10 — Ильич севган қўшиқлар, 18.40 — Спорт эшиттириши (русча), 19.20 — Қозоқ куйлари, 20.00 — «Ўзбекистон ишчиси» радиожурнали, 20.30 — Саноат ходимлари учун концерт, 21.00 — Халқаро мавзуларда суҳбат, 21.10 — «Қишлоқ хўжалик ходимлари, сизлар учун» деган концерт, 22.20 — Вальслар, 22.40 — Шеърият кечаси, 23.15 — Дам олиш концерти.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

17.55 — **Тошкент кўрсатади**, 18.00 — Телеянгиликлар. **Ўзбек тилида:** 18.10 — Телефильм, 18.45 — Миллионлар ленинча университети, 19.00 — Теляянгиликлар, 19.15 — «ВОЛОДЯ УЛЬЯНОВ» (спектаклнинг 3-қисми). 20.00 — **Москва кўрсатади.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

17.55 — **Тошкент кўрсатади. Рус тилида:** 18.00 — «СТАРШЕКЛАССНИК» программаси, 18.30 — Музикали телефильм, 18.55 — «ЗДОРОВЬЕ» программаси. **Ўзбек тилида:** 19.55 — Ленинча меҳнат вахтасида, 20.10 — Музикали кўрсатув, 21.00 — **«Майор Вихрь»** (бадиий фильмнинг 2-серияси).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — **Фрунзе кўрсатувлари.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 2/IV да **Ўн иккинчи тун.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 1/IV да **Олтинчи июль**, 2 /IV да **Бой ила хизматчи.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА— «СУВДАГИ ЖОЗИБАЛАР» **янги аттракцион.**

КИНО

Сир очилди — САНЪАТ САРОЙИ, «ЧАЙКА», «СПУТНИК», НАВОИЙ НОМЛИ, «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун);

Доктор Гомернинг укаси — «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Адам ва Хева — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Македонча тўй — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Тилла зирак — НАВОИЙ НОМЛИ (Ўзбек тилида, кундуз соат 4.40 минутда).

Малиновкада тўй — «МОСКВА» (кундуз соат 3 да).

Қирқ биринчи йил олмалари — САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11 яримда).

ТОШКЕНТ ТЎҚИМАЧИЛИК КОМБИНАТИНИНГ ФАБРИКА-ЗАВОД ШОГИРДЛИГИ МАКТАБИ

қуйидаги ҳунарларга ўргатиш учун 15 дан 20 ёшгача бўлган 7-11 синф ҳажмида маълумотли

ҚИЗЛАРНИ ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

тўқувчи, йигирувчи, тўғриловчи, ўровчи ва калавачи.

Ўқиш муддати — 1 йилдан 1 йилу 3 ойгача.

Мактабга қабул қилинганлар бепул овқат, кийим-бош, ётоқхона билан таъминланадилар.

Комбинат қошида ишчи-ёшлар мактаби, политехника техникумининг филиали, кечки тўқимачилик институти мавжуд.

Киришда қуйидаги ҳужжатлар тақдим қилинади: паспорт ёки туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома, маълумоти ҳақидаги гувоҳнома, турар жойидан справка, характеристика, 4-та фотосурат (3х4 см).

Мурожаат учун адрес: Тошкент Ф-100, Стаханов кўчаси, 46 уй (7,9, 11, 14 трамвайлар, 2, 6 троллейбусларнинг «Соцгородок» бекати). Телефон № 5-96-75.

В. И. ЛЕНИН НОМЛИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ профессор-ўқитувчилар составидаги вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

кафедра мудирлари: таржима назарияси ва редакция — нашриёт ишлари, қадимги дунё ва ўрта асрлар тарихи, давлат назарияси ва жиноий иш процессида ҳуқуқ, иқтисодий география, олий математика, тупроқшунослик, СССР тарихи, сиёсий иқтисод;

КПСС тарихи кафедрасига профессор;

кафедра доцентлари: КПСС тарихи, сиёсий иқтисод, педагогика, тилшунослик (ўзбекча), СССР тарихи, эҳтимоллик назарияси, умумий механика, яхлитликлар механикаси, аналитик химия, умумий геология, петрография, умуртқалилар зоологияси, одам ва чорва физиологияси, физик-география, ядро физикаси ва космик нурлар, умумий математика;

кафедра катта ўқитувчилари: КПСС тарихи, илмий коммунизм, фалсафа, рус тили, чет тиллари, жисмоний тарбия ва спорт, тилшунослик (ўзбекча), тилшунослик (русча), партия-совет матбуоти практикаси ва назарияси, янги ва энг янги тарих, сиёсий иқтисод, административ ва молия ҳуқуқи, давлат назарияси ва ҳуқуқ, немис филологияси, жамоат цикли, математик анализ, умумий математика, яхлитликлар механикаси, табиий бирлашмалар химияси, петрография, ўсимликлар физиологияси, паст ўсимликлар, иқтисодий география, экспериментал физика;

кафедра ўқитувчилари ва ассистентлари: сиёсий иқтисод, рус тили, чет тиллари, жисмоний тарбия ва спорт, тилшунослик (ўзбекча), рус адабиёти, чет эл адабиёти, журналистика тарихи, қадимги дунё ва ўрта асрлар тарихи, янги ва энг янги тарих, атеизм, этика ва эстетика, паст ўсимликлар, умумий физика, радиацион физика, назарий физика, электрон физика, экспериментал физика, давлат назарияси ва ҳуқуқ.

Конкурс муддати — 18 апрелгача.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Студентлар шаҳарчаси, бош корпус, кадрлар бўлими.

КОЛХОЗ, СОВХОЗ РАҲБАРЛАРИ ВА БОШҚА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ОРГАНЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Кинофильмлар прокати бўйича Тошкент область конторасы фондида

кенг миқдорда 35 ва 16 миллиметрли ленталарда агротехника билими асослари, қишлоқ хўжалик экинларини илғор методлар билан ишлаш, чорвачилик, ветеринария, ҳар турли қишлоқ хўжалик машиналари ва агрегатлари эксплуатацияси ва тузилиши, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши илғорлари ҳақида

Илмий-оммавий, ўқув ва хроникал-ҳужжатли фильмлар

МАВЖУД

Бу фильмлар хўжаликларга амалий ишда катта ёрдам беради.

Кинофильмларни намойиш қилиш бўйича саволлар билан районлар кинотармоқлари дирекциясига, ўзларида кино қурилмалари бўлган хўжаликлар эса Тошкент область кинопрокатига мурожаат қилсинлар: Тошкент-100. А. Қаҳҳор кўчаси, 35 уй.

Фильмларга заявкалар чекланмаган миқдорда фильм берилишидан 5-6 кун олдин қабул қилинади.

Ўзбекистон ССР Госпланн қошидаги иқтисод тадқиқоти институти коллективи институт директори, иқтисод фанлари доктори, профессор С. М. Хўжаевга опаси

Мақсудахон ХЎЖАЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Республика «Ўқитувчи» нашриёти коллективи шу нашриётнинг катта редактори ўртоқ А. Иброҳимовга ўғли

Тўйчи ИБРОҲИМОВнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 333793, Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323, Масъул секретарь — 334455, Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283, Партия турмуши — 333469, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455. Халқаро ҳаёт —331216, Саноат капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 337221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679, 333553, Иллюстрация — 334524. Стенографистка —337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85. Бухоро 3—31—42, Қарши —38—42. Нукус —42—62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Урганч 34—55, Гулистон —22—09.

№ Г. — 76. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64583. Р. 02385.